

Sociální aspekty činnosti antikonfliktního týmu

Bc. Přemysl Bdinka

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Institut mezioborových studií Brno

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Přemysl BDINKA**
Osobní číslo: **H118377**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Sociální aspekty činnosti Antikonfliktního týmu**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS. Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na hromadné akce, jejich rozčlenění a zákonnou úpravu;
- na využití komunikace při práci s davem ze strany Policie ČR;
- na práci antikonfliktních týmů Policie ČR
- na konkrétní komunikační situace a jejich řešení.

Součástí práce bude sociologický průzkum (event. drobný sociologický výzkum) zaměřený na povědomí veřejnosti o antikonfliktních týmech a jejich činnosti.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KŘIVOHLAVÝ, J., Jak si navzájem lépe porozumíme, 1. vydání, Praha: Svoboda 1988, 235 s.

KŘIVOHLAVÝ, J., Konflikty mezi lidmi, 2. vydání, Praha: Portál 2008, 189 s.

SPURNÝ, J., Psychologie násilí, 1. vydání, Praha: Eurounion 1996, 135 s.

ŠTĚPANÍK, J., Umění jednat s lidmi 2 : komunikace, 1. vydání, Praha: Grada 2005, 164 s.

ŠTĚPANÍK, J., Umění jednat s lidmi 3 : stres, frustrace a konflikty, 1.vydání, Praha: Grada 2008, 168 s.

VYBÍRAL Z., Psychologie komunikace, 1. vydání, Praha: Portál 2005, 319 s.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Katedra psychologie

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2013

V Brně dne 30. listopadu 2011

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.

vedoucí ústavu

doc. PhDr. František Vízdal, CSc.

vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

.....
Jméno, příjmení studenta

V Bmě

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, utíže-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjezdáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá ve své teoretické části rozdělením jednotlivých hromadných akcí, dále pak jejich legislativní úpravou a jsou v ní obsaženy jednotlivé aspekty psychologie davu a práce s davem ze strany policie a to zejména prostřednictvím Antikonfliktního týmu Policie ČR. Je možné dozvědět se o jeho historii a komparaci s dalšími zeměmi v Evropě. Empirická část je pak věnována sociologickému výzkumu, který je zaměřen zejména na obecné povědomí ze strany široké veřejnosti o antikonfliktních týmech.

Klíčová slova:

Antikonfliktní tým, policie, psychologie davu, hromadné akce

ABSTRACT

This diploma thesis in its theoretical part deals with division of various mass actions, then with their legislative regulation and it contains various aspects of crowd psychology and working with crowds from the perspective of the police especially through the Czech police anti-conflict team. It is possible to learn about its history and a comparison with other countries in Europe. The empirical part deals with a sociological research which is focused especially on awareness about anti-conflict teams from the perspective of general public.

Keywords:

Anticonflict team, police, crowd psychology, mass action

Děkuji paní PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytovala po celou dobu studia a při zpracování mé diplomové práce, a které si nesmírně vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HROMADNÉ AKCE A JEJICH ČLENĚNÍ	11
1.1 DEMONSTRACE.....	11
1.2 EXTREMISTICKÁ Hnutí	12
1.2.1 Pravicový extremismus	13
1.2.2 Levicový extremismus	14
1.3 SPORTOVNÍ UTKÁNÍ.....	14
1.4 SEKTY A PSEUDONÁBOŽENSKÉ ORGANIZACE.....	16
2 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA	18
2.1 LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD	18
2.2 ZÁKON O PRÁVU SHROMAŽĎOVACÍM	19
3 PSYCHOLOGIE DAVU	22
3.1 GUSTAVE LE BON.....	22
3.2 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY JEDNÁNÍ A CHOVÁNÍ DAVŮ	24
4 PRÁCE S DAVEM ZE STRANY POLICIE	29
4.1 POŘÁDKOVÉ JEDNOTKY	30
4.2 ANTIKONFLIKTNÍ TÝMY POLICIE ČR.....	32
4.2.1 Popis	33
4.2.2 Srovnání se zahraničím	42
4.2.3 Statistika nasazení	44
4.2.4 Specifika a problémy.....	45
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM	48
5.1 FORMULACE PROBLÉMU	48
5.2 DOTAZNÍK.....	48
5.3 VÝSLEDKY VÝZKUMU	49
5.3.1 Vyhodnocení tvrdých dat	49
5.3.2 Vyhodnocení odpovědí respondentů.....	52
5.3.3 Vyhodnocení hypotéz.....	61
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	68
SEZNAM OBRÁZKŮ	69
SEZNAM TABULEK	70
SEZNAM PŘÍLOH	71

ÚVOD

Téma mé diplomové práce spojené s problematikou a činností antikonfliktních týmů (dále jen AKT) u Policie ČR jsem si vybral hned z několika důvodů. Jedním z nich je skutečnost, že o této problematice prozatím není zpracováno mnoho publikací. Dalším motivem je, že pracuji jako policista u Policie ČR a v posledních letech jsem se začal zajímat o problematiku komunikace ze strany Policie ČR při hromadných akcích. V současné době jsem jedním ze zakládajících členů AKT Policie ČR na Krajském ředitelství policie kraje Vysočina. Mám tedy v rámci plnění služebních povinností možnost zúčastňovat se různých hromadných akcí, ať už se jedná o různá sportovní utkání, průvody a pochody, ale i neohlášené demonstrace různých extremistických skupin.

Při této práci se zajímám i o zpětnou vazbu jak ze strany „klientů“ tak i nezúčastněných osob. Na základě této zpětné vazby vnímám ze svého pohledu převážně pozitivní ohlasy. Je mi ovšem jasné, že se nemusí jednat o objektivní hodnocení, neboť mám informace pouze od určitého okruhu lidí a ti se mnou hovoří pod vlivem situace a různých emocí. Zajímá mě tedy, jak vnímá širší veřejnost práci AKT? Pohled na jejich činnost různými sociálními skupinami. Zdá se jim tato složka Policie ČR užitečná a potřebná? Zda vůbec vědí, proč se na různá bezpečnostní opatření AKT povolává? Co by chtěli na jejich práci zlepšit?

V souvislosti s těmito všemi otázkami pro mé budoucí respondenty, mne napadá jedna otázka také pro mne a mé kolegy v AKT - co vůbec přináší pro společnost práce AKT?

Dané téma diplomové práce jsem si vybral tedy i proto, abych tak dokázal zodpovědět spoustu otázek i sobě a rozšířil si znalosti a vědomosti i v této oblasti.

Cílem mé diplomové práce je analyzovat a popsat specifika davu a práce s ním, dále přiblížit aktuální problematiku činnosti AKT a ozřejmit formy a metody jejich práce.

V praktické části své práce bych se chtěl zaměřit zejména na to, jak je veřejnost informována o činnosti AKT. Chtěl bych potvrdit nebo vyvrátit pět základních hypotéz:

1. „Veřejnost je málo informovaná o činnosti a využití antikonfliktních týmů.“
2. „Muži jsou o využití AKT více informovaní než ženy.“
3. „Občané do 40 let jsou o činnosti AKT více informovaní, než občané nad 40.“

4. „Většina občanů, kteří se osobně setkali při hromadné akci s AKT se domnívají, že nasazení AKT významně přispívá k předcházení protiprávního jednání.“
5. „Při eliminaci agresivního jednání při hromadných akcích považují občané komunikaci za pozitivnější postup, jako použití policejní síly.“

Při zamyšlení nad stanovenými hypotézami mne napadá ještě jedna otázka a to, jak veřejnost vnímá nasazování AKT na hromadné akce a zda nehodnotí pozitivněji demonstraci síly v podání „těžkooděnců“ z pořádkových jednotek?

Vztah k sociální pedagogice je naprosto patrný jak ve vztahu k jednotlivým členům AKT, kteří se vzdělávají v komunikačních dovednostech a psychologii davu, ale rovněž vůči široké veřejnosti, která by měla být přinejmenším informována o tom, co to AKT je a jaké je jeho poslání.

Heslem Antikonfliktního týmu Policie ČR je „*Verbum non arma*“ (slovem ne zbraní), které ve své podstatě znamená, že většina bytí i vyhrocených situací se dá zpravidla vyřešit komunikací. I přesto, že Policie ČR je složkou represivní, osobně se domnívám, že by měla právě „represivní síla“ přicházet na řadu až je-li komunikace zcela neúčinná.

Tímto heslem by se podle mého názoru měl řídit každý slušný, rozumný a civilizovaný člověk a ne jen Policie ČR

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HROMADNÉ AKCE A JEJICH ČLENĚNÍ

Hromadné akce lze specifikovat jako shromáždění občanů o více jak dvaceti lidech se stejným předmětem zájmu. Jedná se ve své podstatě o střední nebo větší sociální skupinu. Hromadné akce lze rozdělit na pár základních skupin.

1.1 Demontrace

I přesto, že toto slovo má více významů jako např. předvádění, názorná ukázka v pojetí této diplomové práce se budeme spíše bavit o významu - veřejný projev protestu či průvod demonstrantů.

Demontrace je tedy shromáždění lidí na veřejném prostranství za účelem předvedení společného názoru, zpravidla politického rázu. Účastník demonstrace se nazývá demonstrant¹.

Pořádání demonstrací se v České republice řídí zákonem č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. Tato právní norma je rozebrána v samostatné kapitole 2.2.

Demontrace lze už podle svého svolání rozdělit primárně na ohlášené a neohlášené, dále pak na průvody a statické. Toto je pouze základní rozdělení, které je však pro práci AKT velmi důležité.

Během demonstrací jsou střety řízeny zákony davového jednání. Pohybuje-li se velká masa lidí úzkými ulicemi města a narazí například na zátarasy či policejní kordon, většinou ti vzadu pozorují jen to, že lidé před nimi se zastavili, ale nevědí proč. Informace se pak předávají ústní formou a fungují podle pravidel „tiché pošty“: citelné zkreslení, zjednodušení nebo zveličení². Pozorujeme-li videonahrávky demonstrujícího davu, je na nich vidět, že ze zadních míst se derou dopředu určití lidé. Jedná se právě o ty nejagresivnější jedince, kteří nemají strach z násilného střetu nebo jej přímo vyhledávají. Stojící dav se po čase tedy zformuje tak, že v předních řadách, se nacházejí právě ti nejagresivnější, kteří jsou v těsném kontaktu s policií, a vzadu zůstávají mírumilovnější demonstranti. Ti nemají zájem se drát dopředu, spíše ustupují stranou a stávají se z nich

¹ PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří, a kol. Akademický slovník cizích slov A-Ž. Praha : Academia, 2000. 834 s. ISBN 80-200-0607-9

² JIROTKA, A.; KLIMEŠ, Jeroným: Město na letišti. *Časopis Policista*. 2002, č. 11, s. 1.

pouze pozorovatelé. Pokud si osvojíme toto pravidlo, pak víme, že tento dav není nebezpečný z boku a zadní tři čtvrtiny davu vytvářejí naprosto neškodnou skupinu.

Sociální psychologie popisuje pět fází vývoje krizové situace při demonstracích:

- Fáze přípravná, spouštěcí
- Fáze eskalační
- Fáze vlastního konfliktu či střetu
- Fáze stabilizační
- Fáze postkrizová

Tyto fáze jsou typické nejen pro davové chování, ale i pro individuální či párové krizové situace. Podobně je zřejmé, že těmito fázemi musí projít jak účastníci, tak policisté.³

1.2 Extremistická hnutí

Extremismus je termín, jímž bývají označovány jednání, ideologie či skupiny mimo hlavní (střední) proud společnosti, kterým je připisováno porušování či neuznávání základních etických, právních a jiných důležitých společenských standardů, zejména ve spojení s verbální nebo fyzickou agresivitou, násilím nebo hrozbou násilí, historickým revizionismem, sociální demagogií, motivované zejména rasovou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou sociální nenávistí.⁴

Při obecném užití nabývá termín často pejorativního nádechu – bývají jím označovány nejen velmi závažné jevy, ale i takové odchylky od středního proudu, jejichž nebezpečnost pro společnost je sporná nebo mizivá. Označené skupiny, jednání nebo ideologie jsou tak delegimitizovány, je navozen předpoklad neoprávněnosti jejich ústředních ideí či metod. Problémem pojmu extremismus je, že nemá v zásadě žádný konkrétní obsah, neříká nic o tom, čeho chce subjekt dosáhnout, jak, ani proč, jeho podstatou je pouze hodnocení.

Extremismus je fenomén, který bude vždy provázet současnou demokratickou společnost. Navíc v éře globalizace má nadnárodní charakter a nachází se ve všech evropských státech. Sice se může jevit jako imaginární hrozba, ale nelze ho jakkoli podceňovat. Zejména proto, že extremistické ideologie doslova těží ze společenských a hospodářských krizí. A právě v době takovýchto krizí se občané často nechávají

³ JIROTKA, A.; KLIMEŠ, Jeroným: Město na letišti. *Časopis Policista*. 2002, č. 11, s. 1.

⁴ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha : Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6

manipulovat populismem a ideologií identifikující tzv. „nepřátele a původce všech nešvarů a všeho zla“ ve společnosti. Právě za takovýchto konstelací mohou extremistické ideologie a jejich protagonisté začít dosahovat svých „met“.⁵

Extremismus je v obecné rovině spíše politologický pojem, který se vztahuje na hraniční, zcela nestandardní společenské jevy a jejich nositele. Bezpečnostním rizikem se stává tehdy, když je poháněn nenávisťnými postoji vůči stávajícímu společenskému řádu a tato názorová protichůdnost vyústí v konkrétní záměry a aktivity, které směřují k odstranění daného politického a sociálního systému, eventuelně k jeho destabilizaci. Vítězství takto krajně vyhocených, demokracii nepřátelských názorů, postojů a ideologií by ve svobodné společnosti znamenalo ústup od lidských práv a nastolení totality, autoritářství nebo anarchie.

1.2.1 Pravicový extremismus

V pravé části extremistického spektra zaujímají výrazný prostor nacionalisté, jejichž společným rysem je upřednostňování národnostního principu před občanským. Odmítají rovné uplatňování lidských a občanských práv a v jejich programech se objevují otevřené nebo skryté prvky rasismu, xenofobie a antisemitismu.

Poznávacím znakem nejextrémnějších hnutí na samém konci pravého spektra jsou hesla o „etnické čistotě“ nebo „rasové válce“. Své místo zde mají kultury „národa, „krve“ a „země“, které kladou důraz na rasu a národ ve spojení s jejich historickým teritoriem. Vyznavači zmíněných hesel a kultů se často zcela nepokrytě hlásí k dědictví německého nacismu a italského fašismu, tedy k militantně nacionalistickým a rasistickým hnutím, která si dala za cíl svržení stávajících politických režimů a převzetí státního aparátu.⁶

Společným jmenovatelem militantně nacionalistických skupin je přesvědčení o nadřazenosti určité skupiny lidí, víra v potřebu silného vůdce a vnímání násilí jako očištné síly. Za svůj cíl považují silný stát s rasově čistou společností, silným vůdcem a pevným řádem, jehož narušení je třeba tvrdě trestat. Opodstatněnost své existence vidí

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČR: Strategie boje proti extremismu. In *Zprávy o extremismu*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2013-01-10]

⁶ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA; Extremismus, Praha 2009 [cit. 2012-12-18] [on-line]; dostupné z <http://www.bis.cz/extremismus.html>

v předurčeném poslání: „Jsme zde, abychom byli připraveni, až přijde den a lidstvo prohlédne...“

1.2.2 Levicový extremismus

V diametrálním rozporu s demokratickými principy jsou – stejně jako u pravicových extremistů – také programy, postoje a aktivity vycházející z levé části extremistického spektra. Významné místo zde zauímají vyznavači marx-leninské revoluční ideologie, vyzývající k diktatuře proletariátu, tedy k organizovanému, systematicky uplatňovanému násilí, jehož cílem a smyslem je likvidace aktivních odpůrců i veškeré možné názorové opozice.

Součástí levicového extremismu je i tzv. anarchoautonomní hnutí, které spojuje anarchisty s příznivci tzv. autonomního neideologického proudu, odmítajícího respektovat jakýkoliv společenský řád a jeho struktury. Cílem anarchoautonomů je odstranit stát a vytvořit prostor zcela zbavený všech autorit. Takový systém by ovšem ve svém důsledku nebyl schopen zajistit lidská práva a svobody.⁷

1.3 Sportovní utkání

U sportovních utkání nesměřuje činnost AKT vůči sportovcům samým, ačkoliv by to občas nebylo od věci, ale působení a komunikace je směřována zejména na fanoušky. Obecně platí, že nejrizikovější z hlediska diváckého násilí jsou kolektivní sporty. Dalším důležitým měřítkem rizikovosti je úroveň, ve které se sport odehrává a také divácká atraktivita sportu. Jak už bylo předestřeno, činnost AKT směřuje k divákům (fanouškům). Stejně jako v dalších sociálních skupinách se jedná o průřez všemi sociálními vrstvami společnosti. Slovo „fanoušek“⁸ neboli nadšenec (z anglického fanatic - zkráceně fan) je osoba projevující náklonnost k určitému subjektu (např. sportovnímu týmu, hudební skupině či celému oboru lidské činnosti), který podporuje a doufá v jeho úspěchy a rozvoj. Původ ze slova fanatic není náhodný, někteří z fanoušků totiž pro subjekt své náklonnosti dokážou obětovat vše ostatní a v jeho podpoře se chovají skutečně až fanaticky. Mezi

⁷ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA; Extremismus, Praha 2009 [cit. 2012-12-18] [on-line]; dostupné z <http://www.bis.cz/extremismus.html>

⁸ ABZ slovník cizích slov; [cit. 2013-1-24] [on-line]; dostupné z URL:slovník-cizich-slov.abz.cz

nejradikálnější fanoušky pak patří tzv. Ultras neboli Hooligans, ale tito fanoušci patří již spíše do skupiny pravicových extremistů.

Z uvedených informací a zkušeností z praxe se jedná nejvíce o fotbalová a hokejová utkání. Jednak vzhledem k divácké atraktivitě a také k historické tradici těchto sportů u nás se jedná o nejnavštěvovanější sportovní klání. Kvůli jiným sportovním odvětvím se bezpečnostní opatření s nasazením členů AKT svolává velmi zřídka.

Na sportovní utkání se však někteří diváci nepřicházejí pouze bavit hrou svého oblíbeného týmu, ale někteří také chtějí zažít takzvané „dobrodružství“ spočívající například v napadání fanoušků druhého týmu nebo v ničení a rozkrádání zařízení stadionů. Pro takovéto jednání se vžil pojem „divácké násilí“. Tento pojem není přesně definován, ale zahrnuje se pod něj násilné a nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovními zápasy.

„Divácké násilí představuje nejen narušení veřejného pořádku, ale také riziko pro bezpečnost ostatních diváků při nezvladatelných davových situacích. Agresivní prvky v chování se obvykle objevují jako následek nezvládané emocionality a dynamiky aspirací, nebo jako následek interpersonálních konfliktů a frustračních stavů. Z psychologického hlediska existuje řada teorií příčin agrese. Pokud jde o divácké násilí, lze uvažovat o dvou zdrojích vedoucích k výbuchu agresivity. Jedním ze zdrojů je „agresivní vyladění“ jedince, druhým „úzkostné vyladění“, které mají vliv na vytvoření specifické citlivosti pro situační podněty.“ Z výše uvedených důvodů připravilo v roce 2008 Ministerstvo vnitra koncepční materiál s názvem „Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí, který se zabývá současnými problémy na tomto úseku a přináší návrhy řešení.⁹

Agrese formou diváckého násilí se může u sportovního fanouška projevit z důvodu frustrace kvůli neúspěchu svého družstva nebo dílčími herními nezdary hráče. Ke zvýšení agresivity vede především vztek. Dalším motivem násilí často bývá alkohol, přehnaná touha po vítězství, přílišná identifikace s klubem nebo abnormální nacionalizace v případě mezistátních zápasů.

Mohou se objevit i další skrytější motivy. Někteří diváci berou řádění při sportovních utkáních jako jistou kompenzaci. Mnohdy jde o lidi z nefunkčních rodin nebo neurovnaných rodinných poměrů. Nemusí to být ale pravidlem. Kupříkladu ve Velké

⁹ ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY; Ministerstva vnitra ČR. Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí. Časopis Policista. 2008, 11, Příloha s. 1-8.

Británii zjistili, že hlavními představiteli takových skupin jsou i dobře situovaní bankovní úředníci, kteří to berou jako nedělní zábavu“, říká psycholog Pavel Slepíčka (1999)¹⁰.

1.4 Sekty a pseudonáboženské organizace

V České republice se můžeme setkat s tzv. sektami nebo pseudonáboženskými organizacemi. I v současné době zůstává problém odhalování tohoto druhu trestné činnosti a to zejména kvůli její latenci. Pouze zřídka kdy jsou poškození ochotni vypovídat nebo dokonce podat trestní oznámení. Při právní kvalifikaci těchto činů je velmi obtížné stanovit určitou hranici, kdy se u členů sekty jedná ještě o jednání dobrovolné a kdy se již může jednat o naplnění skutkové podstaty trestných činů např. Omezování osobní svobody dle ustanovení § 171 Trestního zákoníku nebo poškození cizích práv podle ustanovení § 181 Trestního zákoníku.¹¹

Abychom mohli stanovit jak je, nebo může být, konkrétní sekta nebezpečná, musíme nejprve odhadnout jistý charakter sekty a její možnosti. K tomu si musíme odpovědět na základní otázky: kolik má sekta členů, jaké je jejich rozmístění, jaká je struktura skupiny, zda existuje napojení na zahraničí, jaký je postoj ke státu, jaké jsou její zdroje příjmů a zda skupina hospodářsky podniká. Mimo tyto otázky jsou důležité i následující skutečnosti:

- zda se sekta nesnaží pomocí svých členů nebo svého vlivu ovládnout klíčová místa ve státní správě nebo jiné význačné instituce či podniky;
- zda nejsou příslušníci sekty ve spojení se členy teroristických, extremistických a jiných zločineckých organizací, což může činit i z málo početné a neorganizované sekty nebezpečný subjekt;
- jaké je rozmístění členů, které může být v některých případech důležité. V komunitě či ghettu je možnost ovlivňování daleko snazší se všemi následky z toho plynoucími (např. Mansonova skupina, v ČR komunita Jana Dvorského).¹²

¹⁰ MACEK, Pavel; ZÁMEK, David: *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha : Policejní akademie, 2007. 98 s. ISBN 978-80-7251-264-5.

¹¹ Zákon č. 40/2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. 2009, částka 11/2009

¹² ŠKOLKOVÁ, Věra. "Psychologie davu v krizových situacích - jak s ní pracovat. (Právní a psychologické aspekty.)" [online]. 2010 [cit. 2013-02-02]. Bakalářská práce. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Libor Pytel. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/bhr4nr/>>

V České republice upravuje existenci církví a náboženských obcí především Listina základních práv a svobod a Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností. Kromě řádně registrovaných církví a náboženských společností se však v ČR nachází i další nejrozmanitější alternativní náboženská hnutí, která se zde začala objevovat zejména po roce 1989. Některá z nich jsou typická v tom, že vyznávají například názory, které nejsou z hlediska společností uznávaných norem a hodnot zrovna přijatelné. Někdy tato hnutí na sebe upoutávají pozornost chováním vůči svým členům nebo vůči širšímu okolí. Jejich projevy pak bývají hodnoceny jako neakceptovatelné, a někdy i jako sociálně závadové až extremistické.

Zvláštním druhem sektářství může být fanatismus. Slovo fanatismus pochází z latinského *fanatici*, což znamená - posedlý, od slova *fanum*, nebo-li posvátné místo. Jedná se slepou vášnivou zaujatost, nekompromisní a krajně jednostranný postoj nebo jednání člověka, který nějaké téma, myšlenku nebo věc pokládá za tak cennou (případně tak ohroženou), že námitky či odpor proti ní vyvolávají jeho zuřivost. Fanatik se vyznačuje neschopností kritického odstupe, intolerancí, nepoučitelností a jistou omezeností. Extrémním příkladem fanatismu je terorismus.¹³

¹³ FILOSOFICKÝ SLOVNÍK. 2. opr. a rozš. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1998, 463 s. ISBN 80-7182-064-4.

2 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA

Obecně lze konstatovat, že všechny činnosti člověka jsou v dnešní době usměřovány nějakou právní úpravou ať už v širším pojetí nebo přímo specificky. Jedná-li se vymezení určitých práv a povinností člověka, které jsou chápány jako základní, je tato právní úprava o to obsáhlejší a přesnější. Bavíme-li se o hromadných akcích, musíme zmínit alespoň 2 nejzákladnější právní normy, kterými je nutné se řídit.

2.1 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod¹⁴ vydaná ve sbírce zákonů pod č. 2 z roku 1993 je součástí ústavního pořádku ČR. Jedná se o nejvyšší právní normu, se kterou musí být v souladu všechny ostatní právní normy.

Základní práva a svobody obsažené v Listině v zásadě vyjadřují vztah mezi státem a občanem. Práv a svobod zakotvených v Listině se zpravidla může domáhat každý, jen některá práva a svobody jsou vázané na státní občanství. Obsah Listiny vychází z principů právního státu – ze svrchovanosti práva a zásady možnosti zásahů státní moci do svobod jednotlivce jen na základě a v mezích zákona. Pro všechna základní práva a svobody platí, že jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná a že jsou pod ochranou soudní moci¹⁵.

Listina má 44 článků členěných do šesti hlav. Hlava první garantuje některá práva, hlava druhá obsahuje katalog základních lidských práv a svobod, hlava třetí upravuje práva národnostních menšin, hlava čtvrtá hospodářská, sociální a kulturní práva, hlava pátá se zabývá právem na soudní a jinou právní ochranu, hlava šestá pak upravuje společná ustanovení.

Listina je prvním uceleným ústavním dokumentem, který zakotvil tradiční demokratická práva a svobody. Listina je pramenem ústavního práva a je srovnatelná z hlediska právní síly s ústavními zákony, ačkoliv není jako ústavní zákon v současnosti formálně označena.

¹⁴ LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. In Sbírká zákonů částka 2/1993

¹⁵ LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xxv, 906 s. ISBN 978-80-7357-750-6

V mé diplomové práci musím z listiny vyzdvihnout zejména právo shromažďovací, které je upraveno ve článku 19 Listiny. „Právo pokojně se shromažďovat je zaručeno.“ Shromáždění je časově omezenou formou sdružení občanů, jejichž rozchodem zaniká. Právo v čl. 19 pak zahrnuje různé formy shromažďovací aktivity, od práva shromáždění organizovat až po právo se shromáždění účastnit. Ochrany podle Listiny požívají zásadně pokojná shromáždění bez ohledu na místo konání. Pokojná jsou shromáždění, jejichž účastníci jsou neozbrojeni a i taková shromáždění, jejichž účastníci prezentují názory, jež jsou z pohledu celé společnosti menšinové. Druhý odstavec čl. 19 v zásadě upravuje omezení. Povolení orgánů veřejné moci je kategoricky vyloučeno, zákon může zvolit pouze režim oznamovací. Konání shromáždění je zakázáno v okruhu sta metrů od budovy či místa, kde zasedá Parlament či Ústavní soud.

Zákonem, který blíže provádí shromažďovací právo, je zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon může v případě shromáždění na veřejných místech toto právo omezit, a to z taxativně uvedených důvodů. Bližšímu popisu této právní normy se budu věnovat v kapitole 2.2.

Bez ohledu na existenci prováděcího zákona zůstává uvedené právo shromažďovat se přímo aplikovatelné prostřednictvím Listiny, jak vyplývá z čl. 41 odst. 1.

Kromě práva shromažďovacího je totiž v Listině zakotvena celá řada dalších základních lidských práv a svobod, jako je svoboda náboženského vyznání nebo práva národnostních a etnických menšin.

2.2 Zákon o právu shromažďovacím

Jak je již uvedeno v předchozích kapitolách této práce, zákon č. 84/1990 Sb o právu shromažďovacím¹⁶ upravuje blíže právo svobodného shromažďování, které je garantováno ústavním zákonem. Ze strany AKT Policie ČR se jedná o velmi důležitou právní normu zejména ve vztahu k ohlašování a zakazování a rozpouštění shromáždění. V zákoně o právu shromažďovacím je uvedeno, že k uspořádání shromáždění není třeba předchozího povolení, ale jen oznámení, které je ovšem potřeba podat alespoň 5 dnů předem nejčastěji místnímu obecnímu úřadu. Je pouze zakázáno demonstrovat v okruhu 100 m od budov

¹⁶ Zákon č. 84/1990 o právu shromažďovacím. In *Sbírka zákonů*. 1990, částka 19, s. 369-373

obou komor Parlamentu a Ústavního soudu, nebo míst, kde tyto instituce právě zasedají. Na druhou stranu je možné už řádně oznámenou demonstraci zakázat, pokud by směřovala k výzvě popírat nebo omezovat občanská práva, dopouštět se násilí nebo jinak porušovat ústavu a zákony. Dalšími důvody zákazu mohou být organizační důvody, když už se na oznámeném místě a v oznámeném čase má konat jiná demonstrace, nebo když je to nutné kvůli zdraví účastníků, dopravě či zásobování; v těchto případech má ale úřad oznamovateli nejdříve nabídnout jiné vhodné místo či dobu konání. Proti rozhodnutí o zákazu lze podat žalobu ke správnímu soudu, pokud se však zakázaná demonstrace bude přesto konat, bude rozpuštěna. Stejně tak bude rozpuštěna demonstrace, která zakázána nebyla, ale v jejím průběhu nastaly takové skutečnosti, které by k jejímu zákazu vedly.

Svolání shromáždění

Shromáždění může svolat občan starší 18 let nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, anebo skupina osob (dále jen "svolavatel").

Shromáždění musí být oznamována úřadu s výjimkou:

- a) shromáždění pořádaných právnickými osobami přístupných jen jejich členům či pracovníkům a jmenovitě pozvaným hostům;
- b) shromáždění pořádaných církvemi nebo náboženskými společnostmi v kostele nebo v jiné modlitebně, procesí, poutí a jiných průvodů a shromáždění sloužících k projevům náboženského vyznání;
- c) shromáždění konaných v obydlích občanů;
- d) shromáždění jmenovitě pozvaných osob v uzavřených prostorách.

Na shromáždění, které podléhá oznamovací povinnosti, může úřad vyslat svého zástupce, jemuž je svolavatel povinen vytvořit podmínky pro řádné plnění jeho úkolů, zejména mu umožnit sledování průběhu shromáždění a provedení úkonů nezbytných k případnému rozpuštění shromáždění.

Svolavatel je povinen shromáždění písemně oznámit úřadu tak, aby úřad oznámení obdržel alespoň 5 dnů předem. Úřad může v odůvodněných případech přijmout oznámení i v kratší lhůtě. Za právnickou osobu předloží oznámení ten, kdo je v této věci zmocněn jednat jejím jménem. Oznámení může být předloženo též osobně.

Působnost na úseku zákona o právu shromažďovacím vykonává v přenesené působnosti obecní úřad, v jehož územním obvodu se má shromáždění konat. Pokud místo konání shromáždění přesahuje územní obvod obecního úřadu, vykonává tuto působnost pověřený obecní úřad, pokud přesahuje územní obvod pověřeného obecního úřadu, vykonává tuto působnost krajský úřad, a pokud přesahuje hranice kraje, vykonává tuto působnost Ministerstvo vnitra. Shromážděním lze protestovat např. i proti politickému nebo jinému smýšlení.¹⁷

¹⁷ MINISTERSTVO VNITRA, Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím, [on-line][cit. 2013-01-24]; dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-manual-pro-obce-k-zakonu-o-pravu-shromazdovacim.aspx>

3 PSYCHOLOGIE DAVU

3.1 Gustave le Bon

Jedná se zřejmě o nejznámější osobnost ve vztahu k psychologii davu. Narodil se 7. května 1841 ve francouzském městečku Nogent le Rotrou. Zemřel ve věku 90 let a to přesně 13. prosince 1931 ve Francii ve městě Marnes la Couquette. Zabýval se sociální psychologií, sociologií, archeologií a v roce 1976 získal doktorát z medicíny.¹⁸

Obr. 1 - Gustave Le Bon

zdroj - <http://parablesblog.blogspot.cz>

V osmdesátých letech 19. století se začal zabývat studiem moderní společnosti a jejímu vývoji věnoval knihu *Člověk a společnost, jejich původ a dějiny*, 1881.

Mezi jeho nejznámější práce však patří kniha *Psychologie davu (La psychologie des foules)*¹⁹, která poprvé vyšla v roce 1895 ve francouzštině a o dva roky později byla přeložena do češtiny. V této knize vypracoval svou koncepci o chování davu během velké francouzské revoluce. Dav je podle něj soubor individuí, jež jsou sjednocena iracionální připraveností k činnosti, která vyplývá z faktu rozplynutí individua v mase a jeho rezignace na sebekontrolu. Je to shromáždění, které podléhá snadno sugesci a není schopno si utvořit vlastní názor na nic, protože každý názor je davu imputován zvnějšku. Dav aktivuje spící či utlumené instinkty.

V minulosti byla tato kniha velice oblíbená (na přebalu se tvrdí, že ji rád četl i Adolf Hitler). Dnes, přestože je chápána jako překonaná, se zdá, že mnohé moderní sociálně-psychologické teorie pouze rozpracovávají již v této knize načrtnuté postřehy.

Autor charakterizuje svou dobu, jako období změn, které jsou způsobeny dvěma jevy, prvním z nich je rozvrat náboženských, sociálních či politických hodnot, na kterých stojí naše civilizace. Druhým neméně důležitým důvodem jsou objektivní změny, způsobené novými technologickými objevy.

¹⁸ PETRUSEK, Miloslav. *Dějiny sociologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 236 s. ISBN 978-80-247-3234-3.

¹⁹ LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Praha: Kra, 1994, 159 s. ISBN 80-901527-8-3

V první části podává autor obecnou charakteristiku davů. Za určitých okolností má shromáždění lidí nové vlastnosti, odlišné od vlastností jedinců, z kterých se skládá – to je to co Le Bon nazývá davem. Tvoří se kolektivní duše, osobnost každého jednotlivce je jakoby potřena. Ztráta uvědomělé osobnosti a orientace myšlenek a citů stejným směrem jsou hlavními atributy davu. Zajímavým postřehem je, že prostorová sounáležitost není nutná a ani postačující pro vznik davu (davem tak mohou být i čtenáři stejných novin (rozhlas tehdy ještě nebyl). V kolektivní duši se stírají intelektuální vlastnosti jedinců a tím také jejich individualita. Jaké jsou příčiny této proměny jedince? Vědomé činy vznikají z neuvědomělého podkladu, který je utvářen dědičnými vlivy. Tento podklad tvoří duši rasy. Davům se stanou společné právě tyto obecné, vrozené charakterové vlastnosti řízené nevědomím.

Jedinec nabývá již svou příslušností k davu pocitu Moci, která mu dovoluje povoliti pudům, které by sám musel potlačit. Dav je anonymní a proto nezodpovědný. Jedinec tím že je v davu, „...sestupuje ... na žebříčku civilizace o několik stupňů níže...“ stává se pudovou bytostí.²⁰

Autor také zdůrazňuje nestálost davu. Srovnává davy s bytostmi na nižším stupni vývoje, jako například s divochy či dětmi. V jiné části textu používá (z dnešního pohledu) dosti nekorektní přirovnání k ženám: „... davy neznají pochybnosti ani nejistotu. Zacházejí hned do krajnosti právě jako ženy. Jednou vyslovené podezření se stává okamžitě nepopíratelnou pravdou, počínající antipatie nebo odpor, ... mění se u jedince v davu ihned v divokou nenávist.“

Ve druhé části knihy autor zkoumá hlavní faktory působící nepřímo na přesvědčení a názory davů. Za tyto hlavní faktory považuje rasu, tradici, dobu, instituce a výchovu. Rasu chápe jako nejdůležitější faktor, tento pojem však chápe jinak, nežli je chápán dnes, nejde o tvar lebky ani barvu pleti. Le Bon tímto pojmem označuje dědičné rasové pudy a obecné neměnné psychologické vlastnosti. Uvádí mnohé příklady, ve kterých mluví o rase anglosaské či rase latinské. Z dnešního pohledu byl tento pojem v podstatě vědeckým vyjádřením národnostních předsudků, které se le Bon rozhodl opřít o lingvistické kategorie jazyků.²¹

²⁰ LE BON, Gustave. Psychologie davu. Praha: Kra, 1994, 159 s. ISBN 80-901527-8-3

²¹ POKORNÝ, Jan. Přednáška – Psychologie davu, Instrukčně metodické zaměstnání Policie ČR, 11.1.2013, Jihlava, VPS

3.2 Psychologické aspekty jednání a chování davů

„Souhrn společných vlastností, které vznikají působením prostředí a dědičnosti u všech jedinců určitého národa, tvoří duši tohoto národa. Tyto vlastnosti mají původ v dávných dobách a jsou velmi stálé. Shromáždí-li se však náhodně jistý počet lidí, pozorujeme, že z jejich pouhého sblížení se mohou zrodit ještě nové duševní vlastnosti, které se navrší na vlastnosti rasové a často se od nich hluboce liší. Jejich souhrn tvoří mocnou, ale krátce trvající kolektivní duši. Davy hrály vždy významnou úlohu v dějinách, ale ta nebyla nikdy tak důležitá, jako v dnešní době. Neuvědomělá činnost davů, vstupující na místo uvědomělé činnosti jedinců, je jedním z hlavních znaků současné doby.“²²

Jak je již uvedeno v minulé kapitole, je pojetí hromadného chování jako projevu „psychologie davu“ spjata zejména se jménem Gustava Le Bona. Dalšími osobnostmi, které se tímto sociálně psychologickým jevem zabývali jsou W. McDougall (1908) a S. Freud (1921), P. Rossi (1904), E. A. Ross (1908), D. E Martin (1920) nebo W. Reich (1933).²³

Tito všichni uvedení autoři popisují dav víceméně v souladu s Le Bonovou studií, nebo na ni navazují. Pouz Pasquale Rossi zastává zcela protikladný přístup k davové mysli a davu samotnému. Sice nepopírá možnost, že dav může být potenciálním činitelem kriminálního jednání, ve svých dílech však zdůrazňuje konstruktivní roli davu. Dle jeho názoru se kolektivní psychologie zásadně týká dvou hlavních typů skupin:

- fyzicky bezprostředních shromáždění (např. politická shromáždění)
- fyzicky zprostředkovaných shromáždění (např. náboženských sekt).

V běžném smyslu podle Le Bona znamená slovo dav, shromáždění jakýchkoliv jedinců bez ohledu na jejich národnost, povolání nebo pohlaví a bez ohledu na náhodu, která je svedla dohromady.

„Z psychologického hlediska nabývá však slovo dav zcela jiného významu – shromáždění lidí má za jistých daných okolností nové vlastnosti, které se značně liší od vlastnosti jedinců, kteří je skládají. Vědomá osobnost tu mizí a city i myšlenky všech jednotek jsou zaměřeny týmž směrem. Tvoří se kolektivní duše beze vší pochybnosti přechodná, která má ale velmi určité vlastnosti. Z pouhého seskupení se stalo to, čemu

²² LE BON, Gustave: *Psychologie davu*. Praha : KRA, 1997. 102 s.

²³ MIKŠÍK, Oldřich: *Hromadné psychologické jevy : Psychologie hromadného jednání*. Praha : Karolinum, 2005. 269 s. ISBN 80-246-0930-4.

z nedostatku dokonalejšího pojmenování říkám dav organizovaný nebo dav psychologický. Ten pak tvoří jedinou bytost a je podroben zákonu duševní jednoty davů“, uvádí Le Bon.²⁴

Skutečnost, že mnoho jedinců je náhodou bok po boku, nedává jim ještě znaky organizovaného davu. Má-li dav nabýt zvláštních vlastností, je k tomu zapotřebí vlivu jistých podnětů, jejichž povahu musíme teprve určit. Ztráta uvědomělé osobnosti a zaměření citů a myšlenek týmž směrem, což jsou charakteristické známky davu, který se organizuje, nevyžadují vždy současnou přítomnosti mnoha jedinců na témže místě. I tisíce oddělených jednotlivců mohou v daném okamžiku a pod vlivem určitých, prudkých dojmů, např. velké národní události, nabýt vlastností psychologického davu.

Jakmile se utvoří psychologický dav, nabývá sice dočasných, ale přesně stanovitelných obecných vlastností. K nim pak ještě přistupují zvláštní vlastnosti, měnící se podle prvků, které dav skládají, a tyto pak mohou pozměnit jeho duševní strukturu. Nejnapadnější jev, kterým se projevuje psychologický dav, je tento: ať jsou jedinci, ze kterých se dav skládá, jací jsou, ať jejich způsob života, jejich zaměstnání, jejich povahy nebo inteligence se jakkoliv shodují nebo liší, dostávají tím, že jsou přetvořeni v dav, jakousi kolektivní duši. Tato duše způsobuje, že cítí, myslí a jedná naprosto odlišně, než by každý z nich cítil, myslel a jednal, kdyby byl sám. Určité myšlenky a určité city vznikají nebo se přetvářejí v činy pouze u jednotlivců v davu. Psychologický dav je chvilkovou bytostí, složenou z různorodých osobností, které se na okamžik sloučily. Naše vědomé činy vznikají z neuvědomělého podkladu, který je zvláště utvářen dědičnými vlivy. Tento podklad nese stopy dědičnosti, které tvoří duši rasy. Hlavně těmito neuvědomělými prvky si jsou všichni jedinci téže rasy podobní. Lidé velmi rozdílné inteligence mají často totožné pudy, vášně a city – např. v náboženství, politice, v mravnosti, v náklonnostech, antipatiích apod. Davům se stanou společné právě tyto obecné charakterové vlastnosti, řízené nevědomím. V kolektivní duši se stírají intelektuální schopnosti lidí – a tím také jejich individualita. Tím, že se obyčejné vlastnosti staly společnými, lze vysvětlit, proč nejsou davy schopné provést čin, který vyžaduje vyšší inteligenci.²⁵

Vznik zvláštních vlastností davů určují různé příčiny:

- a) První příčinou je, že jedinec v davu nabývá pocit nepřekonatelné moci již jen proto, že je součástí většího počtu lidí. Tento pocit moci mu dovoluje povolit pudy, které by

²⁴ LE BON, Gustave: Psychologie davu. Praha : KRA, 1997. 102 s. [str. 13]

²⁵ LE BON, Gustave: Psychologie davu. Praha : KRA, 1997. 102 s. [str. 13-14]

on sám nezbytně potlačil. Jelikož ale dav je anonymní, a proto nezodpovědný, ustoupí jedinec těmto instinktům tím spíše, že mizí úplně pocit zodpovědnosti, který ho jinak vždy zdržuje.

- b) Druhou příčinou je duševní nákaza, která také podmiňuje u davů projev zvláštních vlastností a určuje zároveň i jejich směr. Nákaza je snadno zjistitelná, ale dosud nevysvětlitelný jev, který lze přičíst k jevům povahy hypnotické. V davu je každý čin a cit nakažlivý, a to do té míry, že jedinec velmi často obětuje svůj osobní zájem zájmu kolektivnímu.
- c) Třetí příčina je zdaleka nejdůležitější, protože podmiňuje v davovém jedinci zvláštní vlastnosti, naprosto odporující vlastnostem osamocенého jedince. Je jí sugestibilita, jejímž následkem je ostatně i výše uvedená nákaza. Pečlivá pozorování svědčí o tom, že jedinec, který je nějakou dobu uprostřed davu, je brzy přiveden - působením proudění, které z davu vychází nebo z jakékoliv jiné nám neznámé příčiny – do zvláštního stavu, který je podobný tomu, do kterého se dostane hypnotizovaný v rukou hypnotizéra. Vědomá osobnost zmizí a vůle a úsudek se ztrácí. A tak rozplynutí vědomé osobnosti, převaha osobnosti nevědomé, usměrnění citů a myšlenek sugesci a nákazou stejným směrem, snaha přeměnit sugerované myšlenky bezprostředně v činy – to jsou hlavní vlastnosti jedince v davu. Le Bon (1997) podle nově získaných vlastností jedince v davu učinil závěr, že „Rozumově stojí dav vždy pod úrovní osamocенého člověka“.²⁶

Sociologové David Schweingruber ze Sociologické fakulty Univerzity státu Iowa (Iowa State University) a Ronald Wohlstein z Illinoiské Univerzity (Eastern Illinois University) provedli studii, kdy zpochybnili některé mýty o chování davu, které se často vyskytovaly v základních sociologických učebnicích. Částečně tak zpochybňují i některé závěry Gustava Le Bona.

Zde je tedy uvedeno sedm mýtů o davu:

Dav je spontánní

Nejobvyklejší pověrou o davu je ta, že je spontánní nebo dokonce, a to v tom v horším případě, že je ohniskem násilí, naprostého chaosu a nerozumné strkanice.

²⁶ LE BON, Gustave: *Psychologie davu*. Praha : KRA, 1997. 102 s. [str. 15-17]

Vědci, zabývající se násilím v davech toto nepodporují. Jedna studie nepokojů ukazuje, že násilí je normálním jevem v přítomnosti dvou nepřátelských frakcí.

Smíšené davy - které jsou standardní - jsou obvykle velice nekonfliktní a pouze projevují stereotypní davové chování, např. pískání a tleskání, pomalované tváře, zpívání a řvaní v závislosti na situaci.

Ve skutečnosti většina lidí ujde téměř jakoukoli vzdálenost, jen aby se vyhnuli násilí, ať už jsou součástí davu či nikoliv.

Dav je sugestivní

Názor, že lidé v davu jsou mnohem více ovlivnitelní, je také poměrně rozšířená pověra. Lidem je vlastní navzájem se kopírovat, hledat vůdce, být otevřený názorům ostatních k tomu, jak se chovat, což možná vyplývá z nedostatku sociální struktury.

Schweingruber a Wohlstein prostě nenalezli žádný výzkum, který by podpořil toto tvrzení. Jestliže je v názoru, že dav je ovlivnitelný, alespoň trochu pravdy, pak se nikomu nepodařilo toto empiricky demonstrovat.

Jeden školák se ptal proč, pokud je dav takto ovlivnitelný, se nerozejde v případě, že je o to požádán autoritativní osobou.

Davy se chovají iracionálně

Jeden typ iracionality, často spojovaný s davem, je panika. Lidé, konfrontovaní s nouzovými situacemi, by se měli náhle začít chovat jako sobecká zvířata, lézt jeden přes druhého při snaze se zachránit.

Velká řada výzkumů, zabývajících chováním lidí v opravdu nouzových situacích, tento názor ale vyvracejí. Za všechny uvádíme dva příklady: studie evakuací stanic metra a studie, jak rychle a spořádaně lidé 11. září 2001 opustili Světové obchodní centrum po teroristickém útoku. Mnoho životů bylo toho dne zachráněno hlavně proto, že lidé odolali nutkání panikařit. Odolnost proti nutkání k iracionalitě nebo panice je standardní.

Davy zvyšují anonymitu

Už méně rozšířeným mýtem, nicméně stále populární, je názor, že lidé jsou ve větší anonymitě, pokud jsou členy davu. Tento pocit anonymity většinou svádí ke spontánnosti a dokonce k destruktivnímu chování, podporuje davové násilí a nebezpečná místa, ve kterých se překračují zákony společnosti

Každodenní zkušenost: tito lidé chodí obvykle ve skupinách, s jejich rodinami nebo přáteli, tak jsou nebo nejsou anonymní? Vědci to potvrzují, např. jedna studie ze 70. let zjistila, že většina lidí na fotbalovém zápase byla alespoň s jedním přítelem. Později se výzkumníkům toto tvrzení potvrdilo.

Davy jsou emocionální

Toto je již méně rozšířená pověra - nicméně někteří odborníci se domnívají, že davy jsou obzvláště vzruchové. Je argumentováno tím, že zvýšení emocionality je spojeno s iracionalitou a třeba i násilím.

Moderní psychologické výzkumy přesto nevidí emoce jako samostatný rozhodující faktor, ale spíše jako hlavní rozhodující faktor. Když se budeme bavit o „emocionálním davu“ jako o protikladu „racionálního davu“, tak to nebude dávat moc smysl. Lidé v davech činí svá rozhodnutí na popud emocí, ale úplně stejně to dělají i mimo dav.

Davy jsou jednomyslné

Několik sociologických učebnic podporuje mýtus o jednomyslnosti. Názor je takový, že pokud jsou lidé dohromady, tak je to svádí k jednotnému chování. Tvrzení vědců je ale jiné - jde o velmi zřídka jev - lidé zůstávají tvrdohlavě osobití.

Dav je destruktivní

Nejméně rozšířenou pověrou v sociologických učebnicích, nicméně velice silný kulturní stereotyp davu je to, že je destruktivní. Úzce souvisí s pověrou o spontánnosti a je často spojován s násilím.

Schweingruber a Wohlstein znovu tvrdí, že výzkum o násilí davu je velice vzácný. A násilí, které je běžně vyvoláno a uskutečněno malou menšinou - realizují ti lidé, které můžeme vidět ve zprávách.²⁷

²⁷ DAV - 7 mýtů o davové psychologii, [on-line]; [cit. 2012-12-11]; dostupné z <http://www.ideje.cz/cz/clanky/dav-7-mytu-o-davove-psychologii>

4 PRÁCE S DAVEM ZE STRANY POLICIE

Policie ČR na základě předchozích zkušeností, sociologických studií a psychologických poznatků aplikuje při práci s davem základní 2 techniky práce s davem.

První z nich se nazývá „Hard-profile policing“. Ta byla uplatňována zejména do doby vzniku AKT Policie ČR. Znamená, že policie s výstrojí a výzbrojí vyjadřuje připravenost a schopnost ke střetu. Má se odehrávat v následujících rovinách:

- 1) Snažit se maximálně zabránit eskalaci násilí;
- 2) V případě propuknutí násilí rychle a dynamicky zasáhnout proti jeho původci²⁸

Tato technika práce s davem jasně a důrazně prezentuje sílu ze strany policie za užití pořádkových jednotek. Nasazení AKT v tomto případě je zbytečné.

Druhou technikou je tzv. „Low-profile policing“. Jak už z názvu vyplývá, jedná se o naprostý opak „Hard-profile policing“ a znamená vystupování policie na veřejnosti v takovém počtu a takové výstroji, aby její přítomnost nezbuzovala negativní emoce a nedeklarovala připravenost očekávání střetu (zákroku).²⁹

Policie, potažmo její složka - AKT, počítá se třemi úrovněmi řešení potenciálně krizových situací, jimiž jsou:

- a) Discussion (1D) – jedná se o komunikaci zejména prostřednictvím AKT za účelem zjištění důvodu rizikového jednání osob, vysvětlení nebezpečnosti jednání osob a snahy nalézt řešení bez použití pořádkových jednotek.
- b) De-escalation (2D) – znamená uklidňování, zmírňování napětí. Pokud osoby ani po vyčerpání možností dialogu od svého jednání neustoupí, případně narušení eskaluje, je čas pro zintenzivnění činnosti AKT se zdůrazněním, že jejich jednání je protiprávní a upozorní na možné konkrétní následky. V této fázi je nejlépe navázat komunikaci přímo s pořadatelem akce.
- c) Determination (3D) – rozhodný zákrok. Jde o vymezení osob porušujících veřejný pořádek. Zákrok musí být veden rychle a měl by být přesně cílený.
Jedná se o takzvanou filosofii 3D.

²⁸ BAČKOVSKÝ, K.: Systém proti extrému. Kriminologický sborník, č. 2, roč. LIV, 2010, s. 49.

²⁹ INFORMACE O EXTREMISMU, Preventivní aktivity [online]. Policie ČR, 2010 [cit. 15. ledna 2013].
Dostupné na: http://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=21322698&doctype=ART&#_ftnref1

Jde o nový trend policejní činnosti. Jedná se o tzv. strategii minimálního prezentování policejní síly, kdy přítomnost policie respektive převážně pořádkových jednotek, které jsou mimo vizuální kontakt, ale zároveň na strategickém místě vhodném k případnému zásahu. Tato metoda působí v první a druhé úrovni což je diskuze a zklidňování. V okolí stadionů a různých shromáždění se pohybují hlídky v klasických uniformách nebo členové AKT a komunikují s aktéry a obyvateli v místě konání shromáždění.³⁰ Přítomnost tzv. těžkooděnců tak nevzbuzuje záporné emoce. AKT se orientuje na cílové skupiny osob a snaží se vysvětlit účel opatření a konkrétní postupy policie. AKT můžeme označit jako takový předvoj policejního zákroku. V každém případě je potřeba zajistit, aby byli policisté AKT v bezpečí a proto pokud dojde k eskalaci násilí a samotné přesvědčování již není na místě, hrozí napadání členů a je předpoklad, že dojde k zákroku pod jednotným velením, zajistí příslušný člen řídicího týmu jeho stažení.

Právě k „low profile policing“ neodmyslitelně patří činnost AKT.

4.1 Pořádkové jednotky

Pořádková jednotka (PJ) působí na území krajského ředitelství policie a vyžaduje-li to bezpečností situace, může působit i na jiných místech České republiky.³¹

Základní úkoly policistů zařazených do pořádkové jednotky vycházejí ze zákona o Policii ČR.³²

Pro zařazení policisty do pořádkové jednotky je velmi důležitá zdravotní způsobilost, osobní předpoklady, které posuzuje policejní psycholog a nemalou roli hraje fyzická způsobilost neboli tělesná zdatnost. Velmi důležitou předností je také motivace jedince. Každý policista zařazený v pořádkové jednotce také kromě služební přípravy podstupuje ještě další přípravu a výcvik společně s členy pořádkové jednotky.

³⁰ KORYČANSKÝ, Martin: Antikonfliktní tým Policie ČR - správy hl. m. Prahy. Časopis Policista. 2008, č. 3, s. 1., 2010 č. 4 s. 46

³¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

³² Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky In Sbírnka zákonů

Zákroky policistů zařazených v PJ jsou zákroky pod jednotným velením, což upravuje právě Zákon o Policii České republiky, konkrétně v § 59. V takovém případě za použití donucovacích prostředků odpovídá velitel opatření.³³

V současné době působí na území ČR mimo PJ i tzv. speciální pořádkové jednotky (SPJ). Jedná se o bojový útvar, který taktéž působí pod jednotným velením. Rozdíl mezi PJ a SPJ je ten, že SPJ je na rozdíl od PJ samostatným útvarem a koncentruje se tak v jednom místě a členům SPJ se dostává vysoce profesionálního výcviku, zatímco člen PJ vykonává činnost nad rámec své pracovní činnosti, neboť je zpravidla zařazen na obvodních/místních odděleních PČR a z tohoto důvodu není možné zajistit pravidelný výcvik všech členů PJ.

Součinnost AKT s pořádkovými jednotkami je nedílnou součástí bezpečnostního opatření. Pořádkové jednotky se členy AKT spolupracují a podle osobních zkušeností členové pořádkových jednotek respektují AKT. Toto spojení je vnímáno jako nezbytná součást, zejména proto, že členové AKT jsou na rozdíl od členů PJ připravováni na komunikaci např. s fanoušky nebo demonstranty a také kvůli tomu, že tyto osoby pokud mají hovořit přímo s těžkooděnci, kteří jsou od hlavy až k patě zahaleni do černého oblečení a jejich postavu navíc zvětšuje krunýř umístěný pod kombinézou, na hlavě mají černou helmu s neprůhledným hledím a pod ní ještě kuklu, jsou tak z policisty vidět pouze jeho oči a nepřizpůsobivý občan toto bere spíše jako výzvu k boji. Vysvětlení policisty v civilu, který je oblečen pouze ve vestě AKT, má pro tuto situaci jinou váhu.

V žádném případě ale nemůžeme brát AKT jako náhradu pořádkových jednotek. Pokud se situace vystupňuje a ani AKT na místě již nepomůže, povolají se poté pořádkové jednotky, které jsou vždy poblíž. Důležitá jsou také společná cvičení AKT a pořádkových jednotek tzv. „secvičné“, kdy se provádí všelijaké situace, které mohou reálně nastat, např. napadení člena AKT, kterému poté pořádková jednotka přichází na pomoc. V této souvislosti vnímám přítomnost pořádkových jednotek na hromadných akcích a zejména spolupráci obou složek Policie ČR (AKT, PJ) jako velmi důležitou. Osobně musím naznat, že přítomnost pořádkové jednotky poblíž mé osoby při nasazení AKT, ve mně vyvolává určitý pocit jistoty.

³³ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky In Sběrka zákonů

4.2 Antikonfliktní týmy Policie ČR

V souvislosti s novými principy činnosti policie při hromadných akcích došlo k vytvoření tzv. Antikonfliktních týmů Policie ČR. Koncept AKT byl převzat z Německa a v ČR se o jeho zavedení začalo hovořit v souvislosti s reakcí veřejnosti a médií na zákrok pořádkových jednotek proti účastníkům technoparty CzechTek v roce 2005. Jejich zřízení doporučil ve své hodnotící zprávě JUDr. Otakar Motejl, v té době jakožto veřejný ochránce práv. Ukázalo se totiž, že neexistence složky uvnitř Policie ČR, která by komunikovala s účastníky veřejných akcí, je chybou.³⁴

Obr. 2 - Znak AKT

zdroj - <http://www.facebook.com/aktpcr>

JUDr. David Zámek ve svém článku Quo Vadis AKT však dodává, že již před zákrokem na CzechTeku vrcholný management získával informace o fungování podobných složek jinde v Evropě.

Protože v některých případech mohou policejní pořádkové síly působit na potenciální agresory provokativně a být jedním ze spouštěčů agresivního chování, byly pro komunikaci při vyhrocených situacích v terénu v Policii ČR vytvořeny tzv. AKT. Tyto týmy jsou zařazeny pod Ředitelstvím služby pořádkové policie a služby železniční policie. Při činnosti AKT hraje krizová komunikace klíčovou roli. Primárním úkolem těchto týmů je působit v oblasti zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti v souvislosti s pořádáním shromáždění nebo jiných akcí s účastí většího množství osob. Cílem je zde zejména prevence vzniku násilných střetů a potyček a předcházení dopadu policejních manévřů na nezúčastněné osoby. AKT se osvědčují také v roli mediátorů mezi znesvářenými stranami (např. doprovázení pochodů levicového či pravicového spektra) a potence jejich využití je také při mimořádných událostech s velkým počtem zasažených osob.³⁵

³⁴ KORYČANSKÝ, Martin. Přednáška – Antikonfliktní tým, Specializační kurz pro přípravu členů AKT PČR, Brno, 2.3.2010, VPŠ

³⁵ VYMĚTAL, Štěpán. Krizová komunikace a komunikace rizika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 176 s. ISBN 978-80-247-2510-9

4.2.1 Popis

Co je vůbec antikonfliktní tým? Jedna z otázek kterou jsem velmi často slyšel při svém výzkumu, který je uveden v praktické části. Každý nový člen AKT se při prvním kurzu, na který je vyslán dozví od lektorů tuto odpověď – „Je to nová forma preventivního působení za účelem předcházení protiprávnímu jednání zejména při akcích s účastí většího počtu osob spojených s riziky narušení veřejného pořádku.“ Tato odpověď, ač zní docela fundovaně a obsáhle, je velmi zjednodušenou formou deskripce AKT.

Nejprve něco málo z historie. Počátkem 90 let se řady států, hlavně Evropy, potýkaly s růstem masových akcí, příkladem demonstrací, velkých hudebních festivalů a dalších akcí, spojených s velkým počtem osob a rovněž i s většími bezpečnostními riziky. V průběhu 90. let prudce stouply počty zásahů policie a bezpečnostních složek států. Potýkaly se zejména s rostoucí agresivitou, ať už okolo fotbalových utkání, tak třeba při akcích, vedených pravicovými a levicovými radikály.³⁶

S rostoucími zákroky rovněž rostla kritika zákroků ze strany bezpečnostních složek a došlo i k zpochybňování jejich práce, zvláště po událostech na notoricky známých Techno festivalech Love Parade v Berlíně, které mnohdy končily velkými konflikty mezi účastníky festivalu a policejních těžkooděnců. Velice medializované téma dávalo jasný impuls ke zdokonalení a hlavně zefektivnění možností řešení krizových situací, pokud možno s větší mírou prevence.³⁷

Průkopníkem se v tomto stala Spolková republika Německo³⁸. Konkrétně ve spolkové zemi Sasko byly v polovině 90. let vytvořeny tzv. Komunikační týmy. Jak již název napovídá, funkce členů tohoto týmu bude odlišná oproti funkcím svých kolegů. V určitých případech je daleko vhodnější použít pro řešení krizové situace relativně neutrálnější prvek, než přímočarý zásah jednotek těžkooděnců, kde je velké riziko nebezpečí neadekvátnosti použití síly a donucovacích prostředků, nehledě na to skutečnost, že v řadě případů se projevila známá pravda, že násilí plodí jen další násilí.

Antikonfliktní týmy jsou svým postavením na úrovni svých kolegů členů policie, jedná se rovněž o příslušníky policie, rozdíl je ale v jejich náplni práci, jejich zaměření.

³⁶ STAŇKOVÁ, Eva, BOS, Ondřej, KRULÍK, Oldřich. Komunikace v mimořádných situacích a dalších nebezpečných situacích: Situace v České republice a aktuální vývoj ve světě. *Policista*, 2008, č. 3, Příloha, str. I - VI

³⁷ Antikonfliktní nebo konfliktní týmy?. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2011 [citováno 5. května 2011]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/antikonfliktni-nebo-konfliktni-tymy.aspx>

³⁸ STAŇKOVÁ, Eva, BOS, Ondřej, KRULÍK, Oldřich. Komunikace v mimořádných situacích a dalších nebezpečných situacích: Situace v České republice a aktuální vývoj ve světě. *Policista*, 2008, č. 3, Příloha, str. I - VI

Prevence a předcházení krizovým situacím, to by mohlo být motto těchto jednotek. Kdybych měl ve zkratce a co možná nejpřesněji popsat fungování AKT, tak bych je označil za „manažery konfliktů“, jejichž cílem je vystavět komunikační most mezi zúčastněnými stranami.

Velkou váhu přitom mají 3 fáze: komunikace, objasnění, upozornění, na kterých leží celá filosofie AKT, a to především v uplatňování prevence před represemi.³⁹ Jejich úkolem není v žádném případě suplovat, případně provádět zákroky formou represe, toto přísluší jen uniformovaným policistům.

V České republice byla do roku 2005 Policie ČR chápána jen jako represivní složka státu a chyběl tu mezičlánek, který by ještě před nasazením oné represivní síly policie předem působil v davu, a preventivně upozorňoval na hrozící nebezpečí spojené s narušováním veřejného pořádku a protiprávním jednáním nejen osoby zúčastněné, ale především nezúčastněné. Působení AKT je vstřícným krokem policie před demonstrací síly a služebním zákrokem pod jednotným velením.

O vzniku AKT jako preventivní složky tedy mluvíme od roku 2006, kdy bylo nutné reagovat na potřeby české společnosti. Stále častěji se konaly velké společenské akce, při nichž rostla agresivita a při nichž bylo zapotřebí zajistit veřejný pořádek za použití policejní síly. V těchto případech docházelo k okamžitému zásahu pořádkových jednotek a policie jako celku. Bylo nutné chránit bezpečnost obyvatel, veřejného pořádku a zmírnit dopad působení tohoto nežádoucího jednání na ně. V těchto situacích docházelo ke škodám na majetku i zdraví, což pro policii ani českou veřejnost nebylo žádoucí. Proto byl vznik AKT jako preventivní složky nutnou a doslova nevyhnutelnou reakcí na nově vzniklou situaci.

Reakcí managementu Policie ČR na zákrok pořádkových jednotek proti účastníkům festivalu CzechTek 2005 a následnou mediální kritiku, byla mimo jiné iniciace vzniku českých AKT. Rozkazem policejního prezidenta č. 54/2006 byly zřízeny první AKT v Ostravě, Ústí nad Labem a Plzni. Jednalo se tedy o první tři desetičlenné týmy na území krajského ředitelství policie pro kraj Západočeský, Severočeský a Severomoravský s označením „pilotní program“, který by se na základě kladných ohlasů měl z pilotního

³⁹ STAŇKOVÁ, Eva, BOS, Ondřej, KRULÍK, Oldřich. Komunikace v mimořádných situacích a dalších nebezpečných situacích: Situace v České republice a aktuální vývoj ve světě. *Policista*, 2008, č. 3, Příloha, str. I - VI

programu rozšířit pod všechna krajská ředitelství v ČR. V roce 2007 tak mělo již každé krajské ředitelství svůj AKT.⁴⁰

Program se plně osvědčil a tudíž na základě Závazného pokynu Policejního prezidenta č. 10 ze 13. února 2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, působí na území každého krajského ředitelství policie AKT. Tento pokyn upravuje postavení jednotek v systému Policie ČR, počty členů jednotlivých týmů, jejich výstroj, působnost a úkoly a organizaci činnosti AKT.

Jak jsem již popsal, Česká republika nebyla první, která zavedla mediační most mezi zájmy, nicméně prvenství si může připsat nasazení těchto jednotek při rizikových sportovních utkáních. Zde byly tyto složky policejního sboru použity jako první na světě, což byl jistě krok správným směrem.

AKT týmy působí na území příslušného Krajského ředitelství policie ČR, a dále na jiných místech, vzhledem k závažnosti situace. Základním úkolem AKT je prostřednictvím komunikace, a to co nejtransparentněji předcházet agresivnímu jednání osob. Orientace je v tomto případě jasná, cílové osoby by se daly označit jako sportovní fanoušky, sympatizanty extremistických hnutí, apod. Nasazování AKT je vhodná v situacích, kdy lze očekávat potřebu zvýšené komunikace, ať už mezi osobami a policisty, nebo mezi stranami, u kterých lze předpokládat konflikt a zejména v případech, kdy lze očekávat kladný efekt nasazením týmu. Úkolem členů týmu pak je upozornit na možnost vzniku protiprávního jednání vzhledem k dané situaci a dále zejména objasňování role policie v dané situaci tak, aby nasazení policie ČR bylo pochopitelné pro veřejnost a nedocházelo k možným nepochopením a netransparentnostem.⁴¹

Filozofie AKT spočívá především v uplatňování prevence před represí. Je to jakási „podaná ruka policie“ směrem k veřejnosti.

„Kdo tuto preventivní ruku ze strany policie odmítá a jeho jediným cílem je využívat patřičně medializovaný střet s policií k sebezviditelnění, tak ten musí počítat s důraznější a nekompromisní komunikací těžkooděnců z pořádkových jednotek. Pro některá individua se totiž policie stává pouze jakýmsi prostředkem adrenalinové zábavy a sport je pro ně zneužitým nástrojem k demonstraci násilí.“⁴²

⁴⁰ URBAN, Karel. Antikonfliktní tým – prezentace. [online]. 2006 [citováno 2. ledna 2013]. Dostupné z: http://www.pmfhk.cz/WWW/KVZ/Konference/antikonfl_tym.pdf

⁴¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

⁴² MACEK, Pavel; ZÁMEK, David: *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha : Policejní akademie, 2007. 98 s. ISBN 978-80-7251-264-5.

Členové AKT jsou vybíráni z řad policistů a musí projít vstupními kurzy a školením. Hlavní náplní činnosti AKT je podílet se na zmírňování napětí při hromadných akcích a zprostředkovávat kontakt mezi pořádkovými jednotkami a účastníky. Činnost AKT je zaměřena také směrem k nezúčastněné veřejnosti, kdy zejména popisují situaci, vysvětlují přijatá opatření a nutnost případných omezení. Specifikum českých AKT spočívá právě v tom, že jsou nasazovány také při doprovodech sportovních (fotbalových) fanoušků, a to jak přímo ve vlacích nebo v prostředcích hromadné dopravy, tak zejména v samotných průvodech. Součinnost AKT s dalšími složkami je dána tak, že AKT podléhají veliteli bezpečnostního opatření, mají zastoupení ve štábu a jsou též přítomny výcviku pořádkových jednotek (SPJ).

Výběr členů a odborná příprava

Vybraní policisté nejsou žádní profesionální psychologové. Ideální je, když mají variabilní myšlení, umějí přesvědčovat druhé, jsou verbálně obratní a jak se měli by být empatictí. Policista v AKT se musí umět vyrovnat s dvojznačnými situacemi. Mezi jeho předpoklady by měla patřit schopnost komunikovat s lidmi různého společenského postavení a vzdělání. Důraz se klade na přirozenou inteligenci.

Členství v AKT je založeno na dobrovolnosti. Zatímco do roku 2008 byli do AKT veleni dobrovolníci z řad policistů základních útvaru pouze na základě písemné přihlášky, v současné době již musí zájemce projít přísným výběrovým řízením. Podmínkou je fyzická, duševní a zdravotní způsobilost a absolvování psychologického vyšetření formou strukturovaného pohovoru a modelových situací za účasti psychologa, které je zaměřeno na emoční zralost, komunikační dovednost, předpoklad vyjednávání, schopnost přesvědčování, schopnost naslouchat druhým, schopnost logického úsudku a odolnosti vůči zátěži. Vzhledem k tomu, že policisté AKT musí být schopni reagovat na jakoukoli změnu chování a nálady davu, patří tato služba k extrémně náročným.

Je důležité si uvědomit, že být členem AKT je náročné zejména psychicky. Nejvýznamnějším aspektem této role je umění verbální a neverbální komunikace a schopnost postavit se empatii. Policisté AKT se dostávají do psychicky vyhocených situací, kdy právě oni jsou ti, kteří musí zachovat chladnou hlavu a zorientovat se v davu či jedinci, se kterým jednají a najít způsob, jak situaci vyřešit.

Policisté AKT se během své práce pohybují mezi pořádkovými jednotkami a davem. Podstupují tedy vysoké riziko a jsou vystaveni nemalé psychické zátěži. Po přijetí policisty k AKT jsou jeho noví členové veleni do specializačních kurzů, kde se dále zdokonalují v oblasti psychologie, práva, taktiky policejních zákroků atd. Po absolvování těchto kurzů jsou dále členové AKT povinni zúčastňovat se následujících specializačních kurzů a společných cvičení s pořádkovou jednotkou krajského ředitelství policie (zejména k procvičování modelových situací), případně dalších odborných kurzů nutných pro řádný výkon člena AKT.⁴³

Vlastnosti člena AKT

- emoční vyzrálost
- fyzická i duševní kondice
- schopnost vzbuzovat důvěru
- umění přesvědčování
- verbální obratnost (výřečnost)

Schopnosti člena AKT:

- Naslouchat druhým
- Komunikovat s lidmi různého postavení a vzdělání
- Vyrovnat se s nejistotou
- Uplatňovat přirozenou inteligenci⁴⁴

Výstroj a výzbroj členů AKT

Policista zařazený do AKT je do služby velen v civilním oděvu. Během zákroků nosí policisté AKT žlutou vestu s nápisem ANTIKONFLIKTNÍ TÝM a služebním číslem. Dále jsou vybaveni neprůstřelnou podkošilovou vestou, teleskopickým obuškem, pepřovým sprejem, spojovací technikou a malou taktickou svítilnou. Zcela výjimečně jsou členové AKT ozbrojeni střelnou zbraní. V případě, že policisté AKT provádějí monitoring

⁴³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, čl. 33

⁴⁴ VPŠ MV Brno, Specializační kurz pro přípravu členů AKT PČR, Brno: 2010, 12 kapitol bez čísel stran

a vyhledávají možné problémové skupiny v dané oblasti působení, mohou být pouze v civilním oděvu. Policisté zařazení do AKT jsou nasazováni na opatření zpravidla v civilním oděvu.

Dalšími součástkami výstroje jsou

- a) vesta reflexní „*ANTIKONFLIKTNÍ TÝM*“,
- b) vesta balistická skrytá speciální,
- c) v případě potřeby pouzdro pro skryté nošení zbraně,
- d) v případě potřeby čepice s nápisem „*POLICIE*“.

Výzbroj policistů AKT, včetně technických prostředků, tvoří

- a) LED svítilna,
- b) slzotvorný prostředek (kapesní, pepřový) na osobní ochranu,
- c) v případě potřeby chemické světlo,
- d) v případě potřeby teleskopický obušek na osobní ochranu,
- e) v případě potřeby služební zbraň (pistole či revolver) s příslušným počtem
- f) nábojů,
- g) radiostanice MATRA (SMART) s příposlechem.

Nad rámec technických prostředků disponuje koordinátor AKT přenosným počítačem a mobilním telefonem. Policista určený při opatření k řízení nasazených členů AKT má při opatření k dispozici mobilní telefon.⁴⁵

Z vlastní zkušenosti však musím říct, že na většině opatření jsem vybaven pouze vestou a radiostanicí s příposlechem. Veškeré další vybavení a výzbroj se ponechává na dobrovolnosti každého člena. Osobně nepovažuji za nutné mít u sebe nějaký z donucovacích prostředků nebo dokonce zbraň. V davu se dá použít jen stěží a dojde-li už k napadení člena AKT, mohla by zbraň nebo donucovací prostředek skončit v rukách nepovolaných osob někde uvnitř davu. Proto je dle mého názoru lepší se spolehnout na ochranu ze strany pořádkových jednotek.

⁴⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, čl. 34 odst. 1, 2

Policisté AKT mají k dispozici vozidla v barvách Policie ČR nebo civilním provedení, zapůjčená pro jednotlivá opatření ze základních útvarů, u kterých jednotliví členové AKT slouží. Jsou tedy vysoce mobilní a mohou se přesouvat tam, kde je jejich přítomnost potřebná. Policisté AKT provádí činnost zpravidla ve dvou, nikdy ne samostatně z důvodů bezpečnosti, ale mohou být také operativně rozděleni do několika samostatných týmů po 4-8 lidech. Jsou určeni vedoucí, kteří jsou odpovědní za činnost týmu v dané lokalitě. Ti se na místě spojí s velením pořádkových jednotek a pořadateli demonstrace nebo jiné veřejné akce, která na místě probíhá. Posléze členové AKT zprostředkovávají veškerý kontakt mezi pořádkovými jednotkami a účastníky veřejné akce.

Každý útvar policie ČR má svůj vlastní znak. Ačkoli AKT není plnohodnotným útvarem, ani on není výjimkou. Policejní prezidium rozhodlo, že znak AKT musí být celorepublikově jednotný, proto zvolilo pro konečnou podobu jako předlohu znak AKT Praha s drobnou úpravou. Tento znak tedy budou používat všechny AKT s obměnou barevného provedení svých krajů. (viz. Obrázek č. 2)

Využití AKT v rámci policejních akcí a bezpečnostních opatření

AKT jsou nasazovány do policejních akcí a policejních opatření zejména tam, kde:

- a) lze obecně očekávat zesílenou potřebu komunikace mezi občany a nasazenými policisty nebo mezi různými skupinami občanů
- b) je třeba zásadním a transparentním postojem působícím na veřejnost objasnit základní klidový postoj policie a její zákonné povinnosti v případě páchání protiprávního jednání
- c) je nutno upozornit účastníky akce nebo shromáždění na právní stav věci či shromáždění a na případná jednání, jež mohou přerůst v protiprávní jednání policejní opatření nejsou zcela pochopitelná pro veřejnost, které je třeba objasnit základní roli policie
- d) lze očekávat emocionální vybuzení a odpor skupin osob, kdy případný zákrok policie by mohl vést k nepochopení činnosti policie
- e) lze negativní skupinové dynamické procesy prolomit pouze nasazením moderátorů, myšleno tím členů AKT.⁴⁶

⁴⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, čl. 30 odst. 3

Základní úkoly AKT

Základním úkolem AKT je transparentním způsobem prostřednictvím komunikace předcházet agresivnímu jednání osob při opatření;

za tím účelem

- a) se orientuje na stanovené cílové skupiny osob (sportovní fanoušky, sympatizanty extremistických hnutí apod.), na místní obyvatelstvo a na zástupce sdělovacích prostředků,
- b) vysvětluje v rámci rozhovorů smysl a účel opatření a konkrétního postupu policie a v případě potřeby diskutuje s osobami i o blízkých oblastech problémů,
- c) upozorňuje osoby dotčené opatřením na zákonné povinnosti policie v případě spáchání protiprávního jednání.⁴⁷

Při opatření je AKT postaven naroveně ostatním zúčastněným složkám policie (pořádkové jednotce, zásahové jednotce apod.); policisté zařazení do AKT plní výhradně úkoly uložené tomuto týmu.⁴⁸

Organizace činnosti při opatření

Činnost policistů v AKT při vlastním opatření řídí určený policista z tohoto týmu, který zejména:

- a) na základě skutečností uvedených při instruktáži podrobně seznámí policisty AKT s právním stavem a bezpečnostními riziky při opatření, se všemi skutečnostmi, které mohou mít vliv na činnost AKT a s rozsahem informací, které mohou poskytnout veřejnosti a sdělovacím prostředkům, i s okruhem informací, které již spadají do kompetence pracovníka oprávněného ke komunikaci se sdělovacími prostředky,
- b) ve spolupráci s velitelem pořádkové jednotky, případně určeným policistou služby kriminální policie a vyšetřování, učiní potřebná opatření k zajištění bezpečnosti policistů AKT při nasazení,
- c) po konzultaci s velitelem opatření provede rozdělení policistů do konkrétních míst a prostor, seznámí je s jejich úkoly a se způsobem střídání při nasazení,

⁴⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, čl. 30 odst. 2

⁴⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, čl. 30 odst. 4

- d) sleduje činnost policistů AKT v průběhu nasazení a předává jim nové poznatky a informace o vývoji bezpečnostní situace; zároveň přijímá informace a poznatky od jednotlivých policistů AKT, které dále předává a konzultuje s velitelem opatření,
- e) po konzultaci s velitelem opatření zajišťuje stažení AKT nebo jeho části, je-li nasazení zjevně neúčinné, zejména dochází-li k hromadnému páchání protiprávního jednání a hrozí napadání policistů AKT, nebo je připravován jednotný zákrok,
- f) zpracovává vyhodnocení nasazení AKT.⁴⁹

Cíle a úkoly AKT

Cílem AKT je působení při hromadných akcích, kde je nezbytně důležité zajistit oboustranný tok informací a dochází ke kumulaci většího počtu osob, u kterých by mohl být předpoklad porušování veřejného pořádku.

Jedná se zejména o:

- a) setkání extremistických hnutí
- b) ohlášená i neohlášená shromáždění občanů
- c) rizikové hudební produkce
- d) sportovní akce, kde hrozí střety fanoušků
- e) živelné pohromy – činnost na uzávěrách komunikací, při evakuacích apod.
- f) zesílená potřeba komunikace mezi občany a nasazenými policisty nebo mezi různými názorovými skupinami občanů;
- g) informovat účastníky o klidovém postoji policie a její zákonné povinnosti reagovat v případě páchání protiprávního jednání;
- h) působit tam, kde lze očekávat emocionální vybuzení a odpor skupin osob, kdy případný zákrok policie by mohl vést k nepochopení činnosti policie u veřejnosti;
- i) upozornění účastníků akce nebo shromáždění na právní stav akce či shromáždění a na případná jednání, jež mohou přerůst v protiprávní činnost.⁵⁰

⁴⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009, čl. 31

⁵⁰ KORYČANSKÝ, Martin: Antikonfliktní tým Policie ČR - správy hl. m. Prahy. Časopis Policista. 2008, č. 3, s. 1.

4.2.2 Srovnání se zahraničím

Co se týče AKT, tak v ČR nemá dlouhou historii. Jak již bylo řečeno, samotné AKT začaly v České republice vznikat až v roce 2006 jakožto reakce na zákrok policie na akci „CzechTek 2005“ nedaleko Mlýnce u Tachova. Vzorem pro české AKT byly úspěchy obdobných týmů působících od roku 1999 v německé policii. Tam také hledali čeští policejní odborníci na tuto problematiku inspiraci a německé týmy využili s malými obměnami na české poměry jako vzor. Tito odborníci převzali koncepci z projektu „AHA“ policie SRN Berlín (druhý útvar pohotovostní pořádkové policie Berlín), kde jako první byly vytvořeny týmy ke zvládnutí zvláštních situací při nasazení policejních jednotek.⁵¹

První týmy, které se označovaly jako „Antikonfliktní“, začaly vznikat až v roce 2005 u Berlínské policie jako reakce na násilnosti provázející prvomájové demonstrace v Berlíně tzv. Maikrawallen. Při summitu G8 v roce 2007 prošel Berlínský AKT zatěžkávací zkouškou, kde se ukázalo, že dokáže účinně působit jako prostředník mezi demonstranty a policií. Přestože došlo k násilnostem, jejich rozsah nebyl zdaleka tak velký, jak by se dalo očekávat. Značný podíl na tom měl právě AKT. V současné době působí v Berlínském AKT na 220 policistů. Stejně jako v České republice není působení v AKT hlavní pracovní náplní těchto policistů, ale jejich vedlejší aktivitou v rámci policejního sboru. Standardní výstrojí policisty Berlínského AKT je zásahový stejnokroj tmavě zelené barvy, doplněný o baseballovou čepici s nápisem POLIZEI a reflexní žlutou vestu s nápisem „AntiKonflikt Team“. Na rozdíl od AKT Policie ČR, které chodí ozbrojeny zcela výjimečně, je každý člen německého AKT vybaven i střelnou zbraní.

Pro srovnání zde uvádím jednotlivé týmy pro srovnání společně s jejich označením. Přesné barevné provedení zachycené na fotografiích je v Příloze č.1.

- **Německo**
 - Berlín – Antikonflikt team – žluté vesty
 - Baden - Württemberg – Antikonflikt Team – žluté vesty s červeným nápisem
 - Dolní Sasko – Konfliktmanagement – žluté vesty. V loňském roce zde proběhl pilotní projekt červených vest a v současné době se používají obě varianty.

⁵¹ KORYČANSKÝ, Martin. Přednáška – Antikonfliktní tým, Specializační kurz pro přípravu členů AKT PČR, Brno, 2.3.2010, VPŠ

- Hamburk – Kommunikations-team – modré vesty
- Hessensko – Taktický mluvčí
- Sasko – Komunikační tým
- Durýnsko – Komunikační tým

- **Polsko** – Zespół Antykonfliktowy – modré vesty. AKT zde bylo zřízeno jako pilotní projekt v souvislosti s pořádáním EURO 2012 a vzhledem k tomu, že se osvědčil, bude se rozšiřovat v rámci celé republiky.

- **Švédsko** - Dialog Polis – žluto- modré vesty

- **Anglie** – Police Liaison officers (PLOs) – modré vesty

- **Slovensko** – v letošním roce (2013), konkrétně ve 2. čtvrtletí ve spolupráci s AKT Policie ČR zavádí pilotní projekt slovenského antikonfliktního týmu.

- **Česko** – Antikonfliktní tým - žluté vesty. V roce 2011 proběhl pilotní projekt modrých vest na území hlavního města Prahy. Výsledkem bylo, že se koordinátoři jednotlivých krajských AKT shodli na tom, že modrá barva je málo viditelná a proto se od čistě modrého provedení se ustoupilo.⁵²

⁵² KORYČANSKÝ, Martin, prezentace – AKT v Evropě, Instrukčně metodické zaměstnání Policie ČR, 11.1.2013, Jihlava, VPŠ

4.2.3 Statistika nasazení

V následující tabulce lze porovnat počty nasazení AKT na bezpečnostní opatření v jednotlivých krajích za roky 2007 – 2012.

Nasazení AKT PČR KŘP	Počet nasazení v roce					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
KŘP hl. města Prahy			81	54	63	
KŘP Středočeského kraje			12	15	15	
KŘP Jihočeského kraje			12	13	14	
KŘP Plzeňského kraje			4	15	38	
KŘP Karlovarského kraje				5	5	
KŘP Ústeckého kraje			19	22	29	
KŘP Libereckého kraje				9	14	
KŘP Královéhradeckého k.			10	15	12	
KŘP Pardubického kraje				8	16	
KŘP Vysočina				18	11	
KŘP Jihomoravského kraje			17	4	9	
KŘP Olomouckého kraje				10	11	
KŘP Zlínského kraje				14	24	
KŘP Moravskoslezského kraje			29	8	14	
Celkem	70	102	184	210	275	228

Informace v tomto roce shromažďovalo Policejní prezidium a počty nejsou rozděleny na jednotlivé kraje.

V době zpracování diplomové práce nebyly z jednotlivých krajů statistiky nasazení AKT dostupné.

Tabulka č. 1 – Počty nasazení AKT v letech 2007-2012

zdroj – Statistika Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR

Vzhledem k tomu, že v době zpracovávání diplomové práce nebyly dostupné statistiky za jednotlivé kraje pro rok 2012, nebylo možno tyto počty zakomponovat do Tabulky č.1. Dle neoficiálních výstupů z Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia bylo však AKT za rok 2012 nasazeno v rámci celé republiky na 228 bezpečnostních opatření. Z toho se jednalo o 134 rizikových sportovních utkání, 30 extremistických pochodů (ať už levice, či pravice), 62 jiných demonstrací a ve dvou případech o koncerty nebo technoparty.

V letech 2007 a 2008 jsou vedeny pouze souhrnné informace o počtu nasazení a v roce 2009 u nejsou vyplněny některé položky u krajů, neboť tyto vznikly až k 1.1.2010 odloučením od původních „mateřských krajů“.

Z tabulky je tedy patrné, že počet bezpečnostních opatření s nasazením členů AKT se každoročně zvyšuje. Z toho lze usuzovat, že výsledky práce členů AKT jsou vesměs vnímány pozitivně a to zejména ze strany služebních funkcionářů a velitelů opatření a proto častěji nasazují AKT na jednotlivá opatření.

4.2.4 Specifika a problémy

České AKT Česká policie je tak pravděpodobně první v Evropě, která začala s nasazováním těchto týmů na fotbalová utkání.

V poslední době proběhla diskuse odborníků na téma změny názvu AKT. Jedním z největších argumentů pro změnu bylo, že slovo konflikt má v sobě zčásti negativní konotaci či emoci. Dalším argumentem byl fakt, že název AKT zůstává jen v cca 4 ze 16ti spolkových zemí SRN a všechny ostatní země v Evropě, kde je AKT zaveden, zvolili jinou formu označení svých týmů – viz. kapitola 4.2.2. Srovnání se zahraničím.

Na policejním prezidiu, reps. na Ředitelství služby pořádkové policie proběhl tedy podrobný výzkum spojený se SWOT analýzou, kdy nejpádnějším argumentem pro zachování současného názvu bylo, že název „Antikonfliktní tým“ se již vryl do podvědomí občanů a změnou názvu by mohlo dojít ke ztrátě již vybudovaného „public relations“.

Největším konkurentem současného názvu byl nový název „Komunikační tým“, který však neprošel zejména kvůli možnému spojování nebo zaměňování AKT veřejností s odborem preventivně informačním (tiskový mluvčí).

Další velká diskuse proběhla a stále probíhá kvůli označení AKT. V současné době jsou policisté zařazení do AKT označení žlutými vestami s černými nápisy. Na vestě vzadu v horní části je pak číslo člena AKT. Ve přední části vesty je na levé straně na prsou nápis policie a pod ním služební číslo policisty. Důvodem, proč se vůbec uvažuje o změně označení je, že policisté v takto vyhlížejících vestách jsou často zaměňováni za pořadatele nebo pracovníky médií. V souvislosti s touto potřebou, jak je již uvedeno výše, v roce 2011 proběhl na území hlavního města Prahy pilotní projekt „Modré vesty“⁵³. Ten se však neseťkal s velkým úspěchem, zejména kvůli špatné viditelnosti modrých vest v davu.

⁵³ BOBČÍK, Jan, prezentace – Modré vesty – pilotní projekt, Instrukčně metodické zaměštění Police ČR, 28.2.2012, Brno, VPŠ

Studie prokázaly, že žlutá barva je viditelná na 4 násobnou vzdálenost a o rozlišovací schopnosti uprostřed davu se nemusím ani zmiňovat. Proto jsou i nadále používány vesty původní.

Do budoucna se však uvažuje o modrozlutém provedení, kdy jako vzor je označení AKT ze Švédska. Další změnou by v budoucnu mělo být, že budou vesty vybaveny místem pro umístění jmenovky. Psychologické studie totiž prokázaly, že znalost jména komunikačního partnera přispívá k otevřenější komunikaci. Názor na umístění jména na vestě AKT je však mezi jednotlivými členy dosti kontroverzním tématem.

V neposlední řadě by vesta AKT mohla prodělat ještě jednu drobnou změnu a to, že by se na ní mohlo objevit motto AKT – „Verbum non arma“ a to třeba i s českým překladem „Slovem místo zbraně“. I na tuto drobnou změnu jsou různé názory napříč celým AKT. Zarputilí odpůrci tvrdí, že u Policie ČR jsou hesla dosti zprofanovaná a to zejména kvůli heslu „Pomáhat a chránit“, jiní zase tento doplněk na vestě rádi uvítají.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

5.1 Formulace problému

Jako člen AKT se často setkávám s otázkou od spoluobčanů, co to vůbec je AKT a při objasňování podstaty fungování této složky policie jsem pojal jisté podezření, že široká veřejnost nemá dostatek informací o této problematice. Proto jsem se rozhodl udělat jistý sociologický výzkum o tom, jak je veřejnost informována.

V období od měsíce prosince roku 2012 do února roku 2013 jsem uskutečnil výzkum, který souvisí s povědomím široké veřejnosti o činnosti AKT. Cílem průzkumu bylo ověřit si platnost hypotéz:

H1 - „Veřejnost je málo informovaná o činnosti a využití antikonfliktních týmů.“

H2 - „Muži jsou o využití AKT více informovaní než ženy.“

H3 - „Občané do 40 let jsou o činnosti AKT více informovaní, než občané nad 40.“

H4 - „Většina občanů, kteří se osobně setkali při hromadné akci s AKT se domnívají, že nasazení AKT významně přispívá k předcházení protiprávního jednání.“

H5 - „Při eliminaci agresivního jednání při hromadných akcích považují občané komunikaci za pozitivnější postup, jako použití policejní síly.“

Při sběru dat jsem použil formu dotazníku, který jsem směřoval mezi laickou veřejnost zejména v Kraji Vysočina a Jihomoravském kraji.

5.2 Dotazník

Zvolil jsem šetření formou dotazníku s patnácti otázkami. Záměrně jsem se snažil dotazník udělat co nejkratší, aby časově nezatěžoval respondenty, ale i přesto se mi podařilo do něj vložit všechny potřebné otázky pro potvrzení nebo vyvrácení hypotéz. S vypracovanými dotazníky jsem pak oslovoval náhodné kolemjdoucí ve městech Břeclav, Brno, Velká Bíteš, Velké Meziříčí a Jihlava a dále jsem jej šířil internetovou sítí. Za necelé 3 měsíce jsem získal dostatečný počet vyplněných dotazníků pro svůj výzkum. Celkem jsem vyhodnocoval 387 vyplněných dotazníků.

Z možných metod šetření jsem si vybral právě anonymní dotazník, neboť jsem tak mohl touto cestou oslovit dostatek respondentů. Je to metoda, se kterou se dá získat mnoho informací za poměrně krátký časový úsek a získané informace jsou poměrně objektivní.

5.3 Výsledky výzkumu

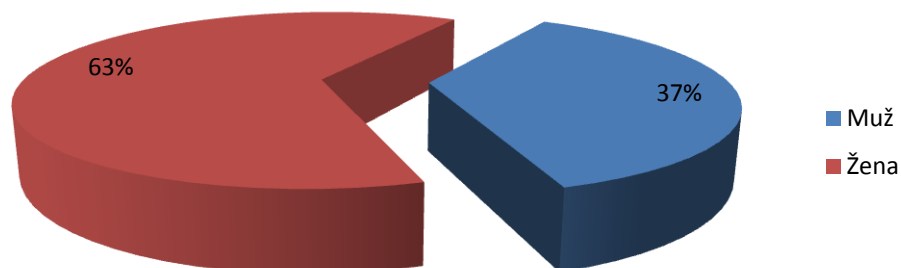
Výsledky výzkumu jsem rozdělil do dvou základních kapitol.

5.3.1 Vyhodnocení tvrdých dat

1) Pohlaví:

- a) Muž – 142 respondentů
- b) Žena – 245 respondentů

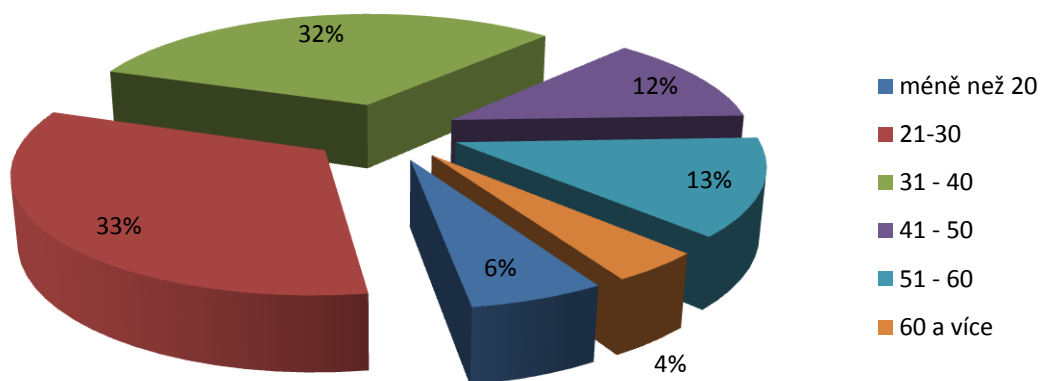
Graf č. 1 - Pohlaví

Ve zkoumaném vzorku bylo celkem 142 mužů a 245 žen. I přesto, že jsem se snažil při přímém jednání s respondenty dodržovat podobný poměr mužů a žen, při šíření internetovou sítí není možné ovlivnit pohlaví respondentů a tak se stalo to, že žen je téměř dvojnásobek než mužů.

2) Věková struktura respondentů:

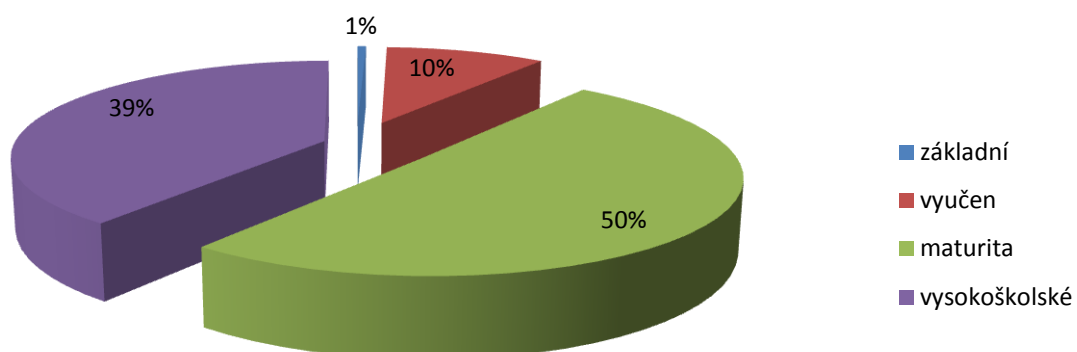
- a) do 20 let – 23 respondentů
- b) 21 – 30 let – 127 respondentů
- c) 31 – 40 let – 122 respondentů
- d) 41 – 50 let – 48 respondentů
- e) 51 – 60 let – 51 respondentů
- f) 60 a více let – 16 respondentů

Graf č. 2 - Věk

Ve věkové struktuře respondentů byly zastoupeny všechny věkové skupiny. Největší část však tvořili občané ve věku 21-40 let, kterých byly téměř dvě třetiny.

3) Nejvyšší dosažené vzdělání:

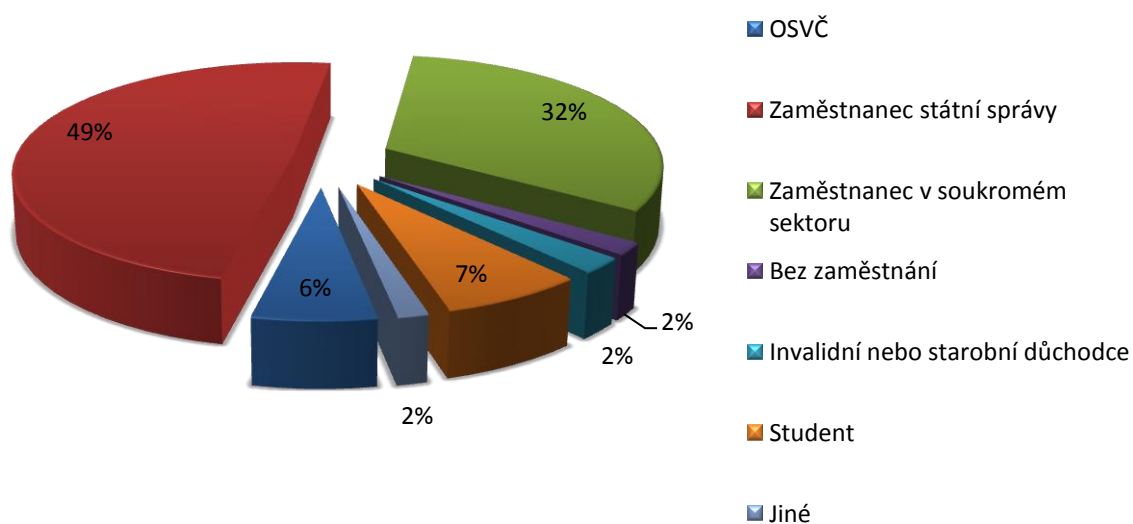
- a) základní – 2 respondenti
- b) vyučen – 38 respondentů
- c) maturita – 195 respondentů
- d) vysokoškolské – 152 respondentů

Graf č. 3 - Nejvyšší dosažené vzdělání

Největší část respondentů měla nejvyšší dosažené vzdělání maturitu. Jednalo se o 50 % dotazovaných. Překvapivě se dotazník dostal ke 152 lidem, kteří mají jakékoliv vysokoškolské vzdělání.

4) Zaměstnání:

- OSVČ – 24 respondentů
- Zaměstnanec státní správy – 189 respondentů
- Zaměstnanec v soukromém sektoru – 124 respondentů
- Bez zaměstnání – 7 respondentů
- Invalidní nebo starobní důchodce – 9 respondentů
- Student – 28 respondentů
- Jiné – 6 respondentů

Graf č. 4 - Zaměstnání

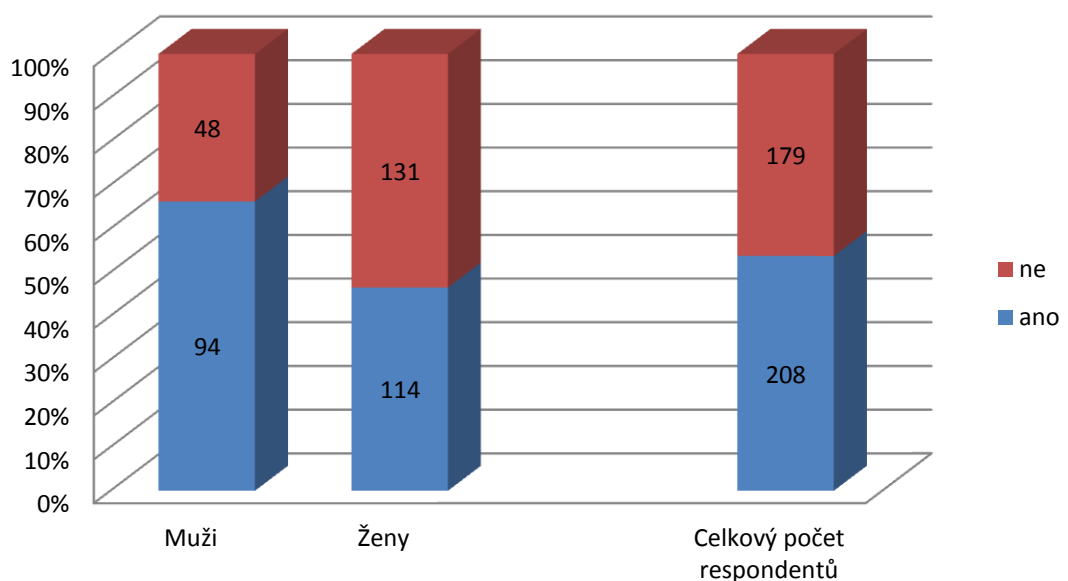
Dotazník byl směřován mezi širokou veřejností a jedinou výjimkou byli policisté, ke kterým se dostat neměl, aby nebyly údaje zkresleny. I přesto jsou největší skupinou respondentů osoby pracující ve státní správě a pak osoby pracující v soukromém sektoru jako zaměstnanci. Mezi respondenty byly zastoupeny všechny sociální skupiny včetně důchodců a studentů.

5.3.2 Vyhodnocení odpovědí respondentů

1. Víte co je Antikonfliktní tým Policie ČR (AKT)?

- a) ANO
- b) NE

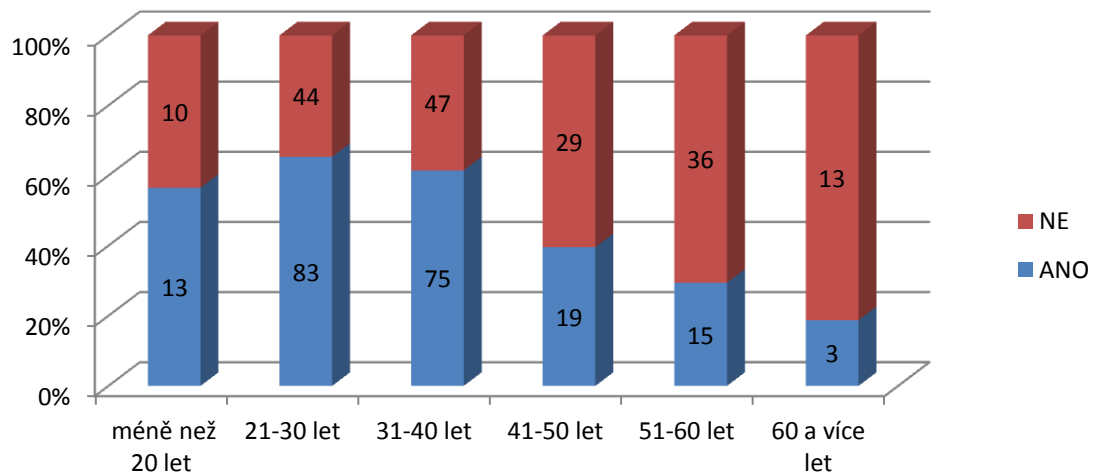
**Graf č. 5 - Komparace znalosti AKT
ve vztahu k pohlaví.**

Jednou ze zásadních otázek v dotazníku byla otázka č. 1 – Víte co je Antikonfliktní tým Policie ČR. Ačkoliv se jedná o jednoduchou uzavřenou otázku, na základě vyhodnocených odpovědí na ni lze částečně potvrdit nebo vyvrátit hypotézu H1. Při osobním jednání s respondenty jsem byl překvapen, že asi $\frac{3}{4}$ dotazovaných vůbec nevěděli

co to AKT je. Po obdržení dotazníků šířených internetovou sítí se poměr sice zlepšil, avšak údaje v tomto případě mohou být částečně skreslené tím, že někteří respondenti, kteří odpověděli, že neznají AKT a tak raději dotazník neodeslali zpět. I přes toto možné zkreslení je z grafu č. 5 patrné, že pouze 55 % dotazovaných ví, co je AKT. Podíváme-li se na poměr, jak to bylo mezi muži a ženami, tak musíme konstatovat, že u mužů je obecně větší povědomí o této složce Policie ČR. Tím se potvrzuje hypotéza H2, že muži jsou o využití AKT více informováni než ženy.

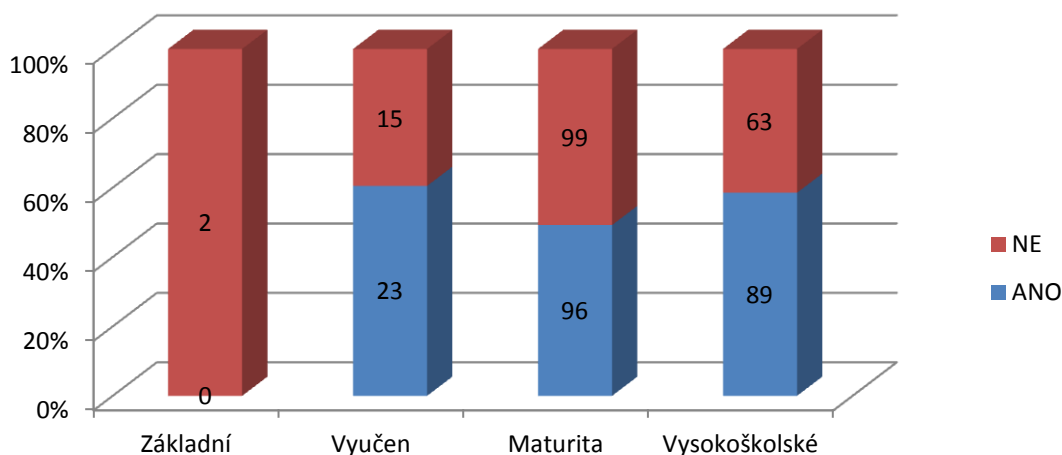
**Graf č. 6 - Komparace znalosti AKT
ve vztahu k věku**

Porovnáme-li znalost AKT ve vztahu k věku, je patrné, že největší znalosti o AKT mají občané ve věku do 40 let. Naopak nejmenší vědomosti o činnosti AKT mají respondenti ve věku nad 60 let věku. Pro větší přehlednost je vše graficky znázorněno v grafu č. 6, kde jsou procentuální rozvržení jasně viditelná. Z grafického znázornění je možné vidět, že s přibývajícím věkem občanů je nižší informovanost o činnosti AKT.

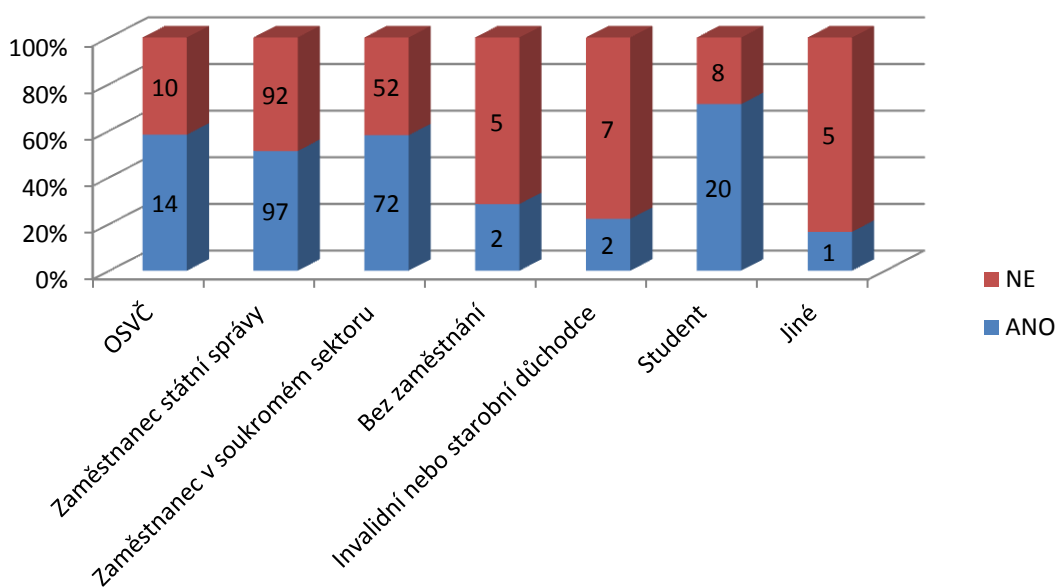
Zde se tak potvrzuje hypotéza H3 a to, že občané do 40 let jsou o činnosti AKT více informováni, než občané nad 40 let.

Graf č. 7 - Komparace znalosti AKT ve vztahu k nejvyššímu dosaženému vzdělání

Na základě provedeného výzkumu lze konstatovat, že nejvyšší dosažené vzdělání nemá zásadní vliv na znalost složky policie – AKT. Pouze u osob, které mají pouze základní vzdělání je 100% těch, které AKT neznají, což bylo zapříčiněno tím, že respondenti této skupiny byli zastoupeni pouze v počtu 2 a tak tento výsledek nelze brát jako validní.

Graf č. 8 - Komparace znalosti AKT ve vztahu k zaměstnání

Jak je patrné z grafu č. 8, ani rozbor jednotlivých druhů zaměstnání nepřinesl žádné zásadní zjištění v tom, která sociální skupina má největší přehled o AKT. Pouze u studentů je lehce překročen průměr, kdy se tato sociální skupina dostala přes 71 %. Naopak nejnižší povědomí o práci AKT mají nezaměstnaní a invalidní nebo starobní důchodci.

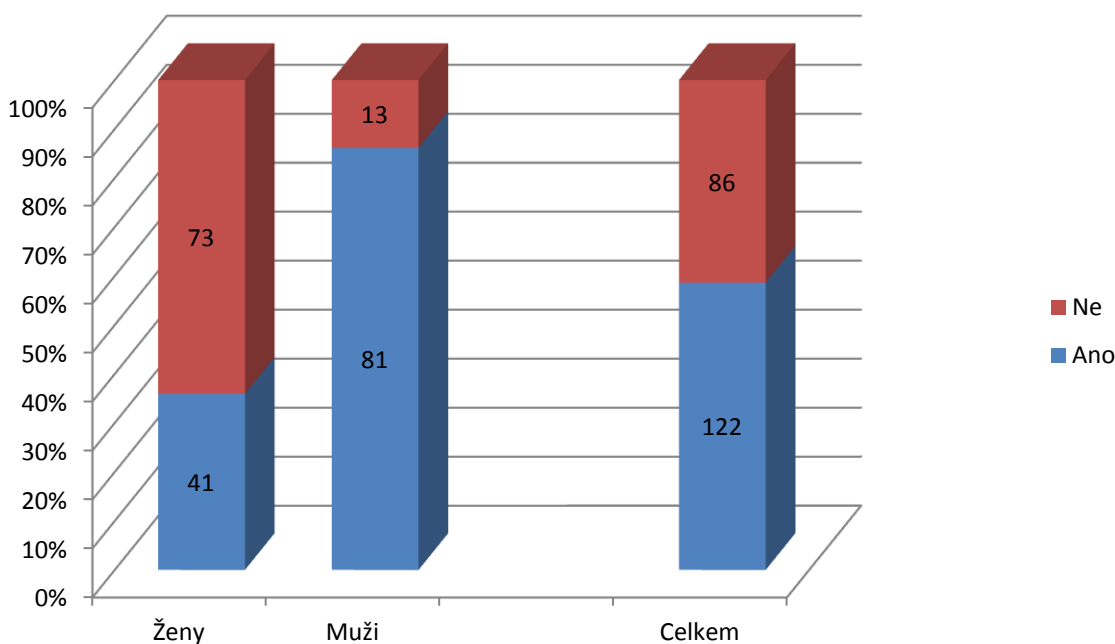
2. Již jsem se osobně setkal (a) s některým členem AKT.

- a) ANO
- b) NE

3. Místo setkání se členem AKT

- a) Sportovní utkání
- b) Demontrace
- c) Jiné opatření
- d) Mimo bezpečnostní opatření

Graf č. 9 - Setkání s AKT

Smyslem dalších otázek dotazníku bylo zjistit, zda se občané setkali s některým členem AKT a popř. při jaké příležitosti. Z grafu č. 6 je patrné, že z 208 respondentů, kteří znají AKT se jedná právě o muže, kteří měli možnost se setkat se členem AKT. Jedná se tak o 86 % z nich, kdy necelá polovina má zkušenost s AKT ze sportovních utkání a demonstrací a většina z nich se setkala se členem AKT mimo bezpečnostní opatření. Mezi ženami se nacházelo pouze 41 respondentek, které se osobně setkali s AKT z celkového počtu 114 žen, které vůbec znaly AKT. Z těchto 41 žen jich zná 15 AKT ze sportovních utkání a demonstrací a zbytek se setkal se členem AKT pouze mimo bezpečnostní opatření. Z celkového počtu 245 respondentek se tak pouhých 6 % zúčastnilo demonstrace nebo sportovního utkání, kde se setkali s AKT.

Z těchto závěrů lze usuzovat, že hromadné akce jsou zejména doménou mužského pohlaví a proto mají větší zkušenost s AKT.

Právě od 122 respondentů, kteří se osobně setkali s některým členem AKT (ať už při demonstraci, sportovním utkání nebo mimo bezpečnostní opatření) byly vyhodnoceny další otázky ve vztahu k AKT.

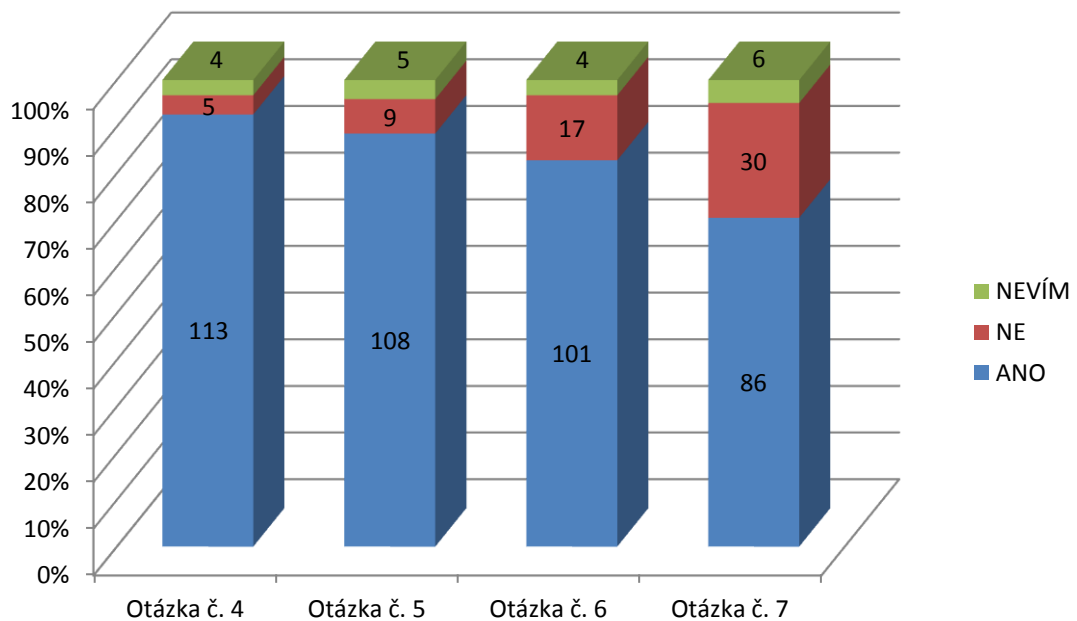
- 4. Má podle Vás opodstatnění nasazování členů AKT na různá bezpečnostní opatření**

- 5. Myslíte si, že nasazování AKT na hromadné akce přispívá k předcházení protiprávního jednání při těchto akcích?**

- 6. Domníváte se, že komunikací lze eliminovat agresivní jednání při hromadných akcích?**

- 7. Domníváte se, že komunikace při eliminaci agresivního jednání, je lepší postup ze strany Policie ČR, než použití síly?**

Graf č. 10 - Činnost AKT

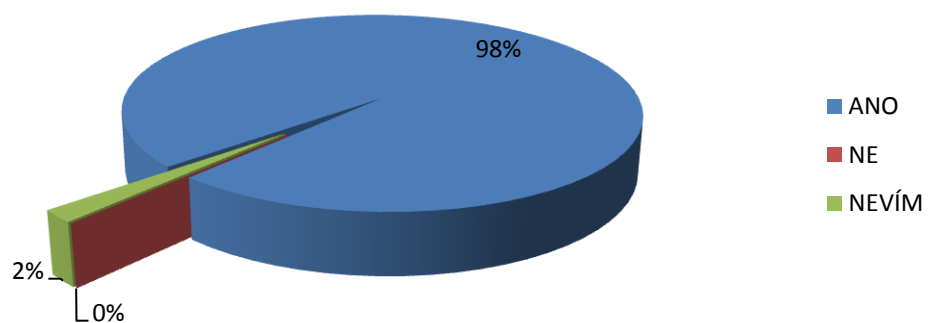
Výsledky obsažené v grafu č. 7 ukazují, že naprostá většina osob, které se setkaly s činností AKT, se domnívají, že nasazení AKT významně přispívá k předcházení protiprávního jednání a preferují ze strany Policie ČR jako pozitivnější postup komunikaci než použití policejní síly.

Tím se potvrzují hypotézy H4 a H5 a to, že většina občanů, kteří se osobně setkali při hromadné akci s AKT, se domnívají, že nasazení AKT významně přispívá k předcházení protiprávního jednání a dále, že při eliminaci agresivního jednání při hromadných akcích považují občané komunikaci za pozitivnější postup, jako použití policejní síly.

8. Myslíte si, že nasazení AKT může předejít nebo zabránit případným konfliktům?

- a) ANO – 204 respondentů
- b) NE - 0 respondentů
- c) NEVÍM – 4 respondenti

Graf č. 11 - Zabránění konfliktům

Vzhledem k tomu, že se jedná o primární úkol AKT, zajímala mne odpověď všech respondentů i včetně těch, kteří nemají žádnou osobní zkušenost. Z celkového počtu 208 respondentů jich 204 odpovědělo ANO, odpověď NE se nenacházela v žádném vyhodnocovaném dotazníku a pouze 4 respondenti uvedli odpověď NEVÍM. Z toho je patrné, že veřejnost vnímá AKT jako důležitou součást policejního opatření, kdy je tato složka schopna předejít nebo zabránit případným konfliktům.

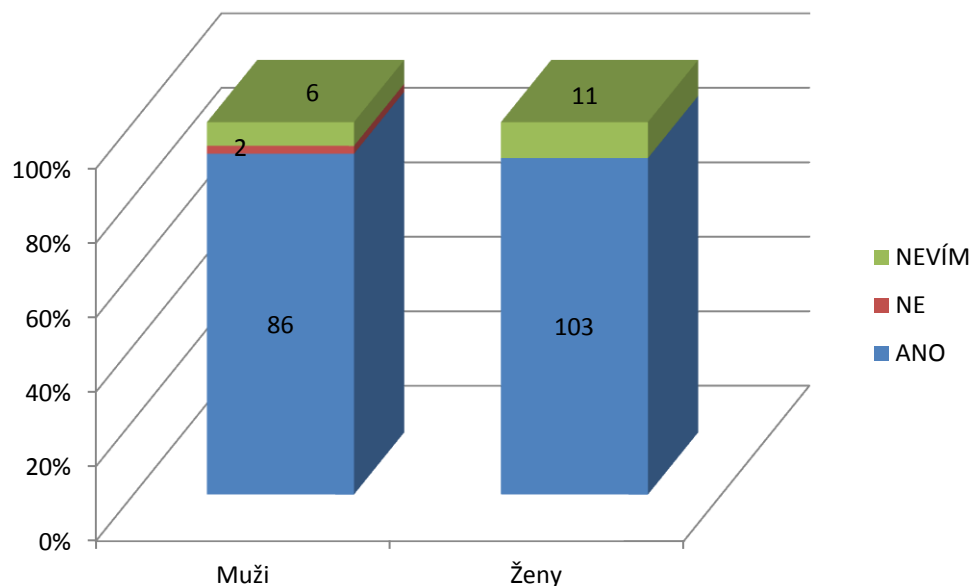
Tento hlavní úkol je obsažen i v názvu – Antikonfliktní tým. Jak bylo již uvedeno v teoretické části této práce. Objevila se jistá snaha o přejmenování této složky policie tak, aby se v názvu neobjevovalo slovo „konflikt“, které nese jistý negativní náboj. Proto jsem si dovilil do svého dotazníku vložit následující otázku, abych zjistil, jak tuto skutečnost vnímá veřejnost.

9. Jak vnímáte název Antikonfliktní tým? Je tento název v pořádku?

- a) ANO
- b) NE – zasloužil by změnu
- c) NEVÍM

Pokud NE, jaký je Vámi navrhovaný nový název?

Graf č. 12 - Název

Jak je patrné z grafu č. 9, naprostá většina vnímá název Antikonfliktní tým jako správný a nevyžaduje změnu. Pouze 11 žen a 6 mužů zvolilo odpověď NEVÍM a jen u 2 mužů se v dotazníku objevila odpověď NE, kdy jeden z respondentů uvedl jako navrhovaný název „Tým pro zajištění pořádku na veřejných akcích“. Jak bylo již uvedeno v teoretické části mé diplomové práce i na základě SWOT analýzy se dospělo k závěru, že Antikonfliktní tým je dostačující název pro danou součást Policie ČR a má částečně se již vryl do podvědomí občanů. I samotní občané vnímají tento název jako správný.

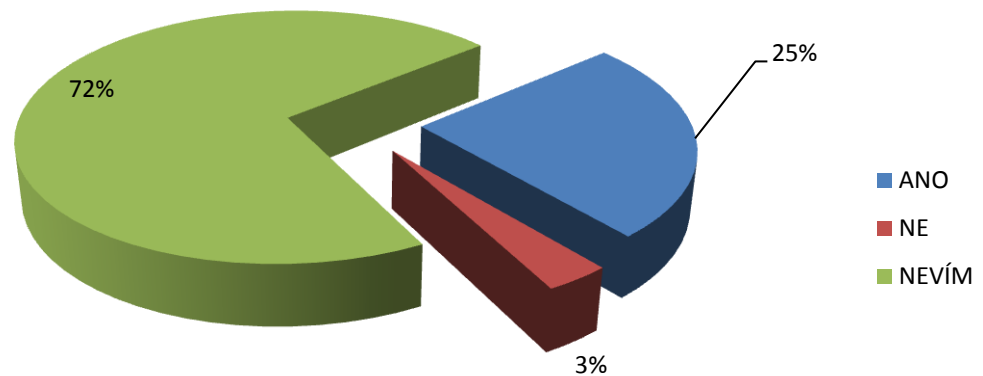
V souvislosti se změnou názvu byla i tendence nového označení členů AKT. Zajímá mne tak názor občanů, a proto se v dotazníku objevila tato otázka

10. Jsou podle Vás členové AKT dostatečně označení a vybavení?

- a) ANO
- b) NE
- c) NEVÍM

Pokud NE, co jim chybí?

Graf č. 13 - Označení a vybavení AKT

K dané otázce bylo dost těžké se vyjádřit zejména pro ty, kteří nemají komplexnější znalosti o AKT. Zřejmě také z toho důvodu 139 respondentů volilo odpověď NEVÍM. Čtvrtina dotazovaných si myslí, že označení a vybavení AKT je dostačující. U sedmi dotazníků se pak v této otázce objevila odpověď NE, kdy ve dvou případech byla odpověď rozšířena „zbraň pro osobní ochranu“ a „označení“. Z těchto odpovědí je pak patrné, že respondent nemá bližší informace o fungování a vybavení členů AKT.

Poslední otázkou byla doplňující otevřená otázka:

11. Co by se podle Vás mělo ještě změnit (zlepšit) ve vztahu k AKT?

Zde využilo možnost odpovědět 42 respondentů, kteří jako nejčastější odpovědi uváděli:

- Medializace
- Obeznamení veřejnosti
- Publicita
- Osvěta veřejnosti
- Propagace (toto slovo se objevovalo velmi často)
- Informovanost občanů
- Seznámit se smyslem a náplní práce AKT
- Více informací veřejnosti

V jednom případě se zde objevila odpověď:

- Lepší jazyková vybavenost a znalost psychologie davu

Rovněž odpověď na poslední otázku potvrzuje hypotézu H1 – Veřejnost je málo informovaná o činnosti a využití antikonfliktních týmů.

5.3.3 Vyhodnocení hypotéz

H1 - „Veřejnost je málo informovaná o činnosti a využití antikonfliktních týmů.“

- hypotéza byla potvrzena, neboť téměř polovina dotazovaných vůbec netušila, co to AKT je, nebo čím se zabývá a dále čtvrtina dotazovaných, kteří znali AKT, sama uváděla, že by se měla zlepšit informovanost veřejnosti o práci AKT.

H2 - „Muži jsou o využití AKT více informovaní než ženy.“

- hypotéza se potvrdila, neboť v procentuelním srovnání je u 66 % mužů povědomí o činnosti AKT, kdežto u žen je to necelých 47 %.

H3 - „Občané do 40 let jsou o činnosti AKT více informovaní, než občané nad 40“

- hypotéza byla verifikována. Ve sledovaném vzorku byla právě skupina do 40 let věku nejlépe informovaná o činnosti AKT.

H4 - „Většina občanů, kteří se osobně setkali při hromadné akci s AKT, se domnívají, že nasazení AKT významně přispívá k předcházení protiprávního jednání.“

- hypotéza byla potvrzena a to na základě doplňujících otázek v dotazníku, kdy markantně převládal názor u dotazovaných, že AKT má opodstatnění při hromadných akcích a jeho nasazení dokáže předejít násilí a dalšímu protiprávnímu jednání.

H5 - „Při eliminaci agresivního jednání při hromadných akcích považují občané komunikaci za pozitivnější postup, jako použití policejní síly.“

- i tato hypotéza se potvrdila, kdy 70 % dotazovaných preferuje na hromadných akcích komunikaci ze strany AKT před použitím policejní síly ze strany pořádkových jednotek.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo podat jistý komplexní pohled na problematiku AKT, včetně jejich praktického využití v terénu.

Vzhledem ke svému několikaletému působení v AKT mohu za sebe konstatovat, že AKT jsou již nedílnou součástí policejně-bezpečnostních opatření, neboť za krátkou dobu svého působení se AKT postupně staly při nasazování na hromadných akcích významnou složkou všech krajských ředitelství PČR. Splnili tak svoje původní poslání, kterým bylo vylepšení image Policie ČR a to za užití strategie „nepůsobit zbraněmi, ale slovem“. Dle mého názoru lze AKT označit za složku, která zde chyběla, a to zejména z důvodu, že má své opodstatnění a plní svůj požadovaný cíl. Ve společnosti by však měl být kladen důraz na řádnou mravní výchovu, jež má mnohem větší potenciál předcházet vyostřeným situacím, než samotné nasazování jakékoliv policejní složky, včetně AKT.

Dle vlastní zkušenosti musím říct, že osobní statečnost a připravenost některých členů AKT, zaslouží velký respekt, neboť svou činnost vykonávají beze zbraně a mnohdy čelí velkému riziku a eskalaci násilí a často musí čelit nejen verbálním, ale také fyzickým útokům. Hlavním úkolem AKT je však nenechat vyhrotit situaci do té míry, aby bylo zapotřebí zákroku jiných policejních, především represivních, složek.

Problematika AKT je relativně novým oborem jak pro policii, tak i pro veřejnost. I za tu krátkou dobu svého působení si však AKT získalo jisté renomé a dle mého názoru má dosti silný potenciál k dalšímu růstu. Pravdou je, že k dané problematice je prozatím málo zkušeností, metodiky a v neposlední řadě i odborné literatury.

Do teoretické části jsem zahrnul názory odborníků na jednání a chování davu s různým složením a motivem. Snažil jsem se využít názorů a zkušeností nejen autorů odborné literatury, ale zejména specialistů a policistů, kteří s danou problematikou mají odpovídající konkrétní a osobní zkušenosti. Definoval jsem základní pojmy psychologie davu, legislativní základ hromadných akcí a práci s davem ze strany policie. Čtenář mé diplomové práce by měl získat alespoň základní přehled v tomto oboru a zamyslet nad náročností komunikačního řešení krizových situací ze strany policistů zařazených do AKT. Je-li pak čtenářem policista, měl by se zamyslet nad tím, zda on sám by byl schopen se stát členem AKT. Rovněž jsem se snažil teoretickou část své diplomové práce formulovat jako jistý základ pro přípravou nových členů AKT, eventuelně pro nové uchazeče, aby si udělali základní představu o činnosti těchto týmů.

V praktické části jsem pak formou anonymního dotazníku oslovil náhodný vzorek obyvatelstva, abych verifikoval nebo falzifikoval hypotézy:

- „Veřejnost je málo informovaná o činnosti a využití antikonfliktních týmů.“
- „Muži jsou o využití AKT více informovaní než ženy.“
- „Občané do 40 let jsou o činnosti AKT více informovaní, než občané nad 40 let.“
- „Většina občanů, kteří se osobně setkali při hromadné akci s AKT, se domnívají, že nasazení AKT významně přispívá k předcházení protiprávního jednání.“
- „Při eliminaci agresivního jednání při hromadných akcích považují občané komunikaci za pozitivnější postup, jako použití policejní síly.“

Pokud bych měl tedy velmi zobecnit výsledky sociologického výzkumu, tak z nich je patrné, že veřejnost je sice málo informovaná obecně o AKT, ale činnost této složky policie vnímá veskrze pozitivně. Na základě těchto zjištění by bylo vhodné uplatňovat poznatky sociální pedagogiky zejména ve dvou základních oblastech:

1. v rámci Policie ČR při seznamování široké veřejnosti s problematikou AKT
2. ve vzdělávání členů AKT v oborech např. psychologie, pedagogika nebo sociologie, při zvyšování jejich sociální kompetence a rozšiřování registru sociálních dovedností a technik, které mohou využít v praxi tak, aby nemuselo být při hromadných akcích použito „hrubé síly“ ze strany policie.

Právě v tom shledávám prostor a přínos sociální pedagogiky nejen pro policejní práci.

Na závěr bych si dovilil ještě jednou vyzdvihnout heslo antikonfliktního týmu Policie ČR „Verbum non arma“ (slovem ne zbraní). Doufám, že po přečtení celé práce i čtenář došel k závěru, že komunikace je velmi mocnou zbraní, kterou se dá vyřešit nebo dokonce odvrátit většina problémů a není tak třeba přistupovat k „hrubému násilí“ v jakékoli jeho formě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ABZ slovník cizích slov; [cit. 2013-1-24] [on-line]; dostupné z URL:slovník-cizich-slov.abz.cz
- Antikonfliktní nebo konfliktní týmy?. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2011 [citováno 5. května 2012]. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/antikonfliktni-nebo-konfliktni-tymy.aspx>
- BAČKOVSKÝ, K.: Systém proti extrému. Kriminologický sborník, č. 2, roč. LIV, 2010, s. 49
- Extremismus. *Bezpečnostní informační služba* [online]. Praha, 2009 [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <http://www.bis.cz/extremismus.html>
- BOBČÍK, Jan, prezentace „Modré vesty – pilotní projekt“, Instrukčně metodické zaměstnání Police ČR, 28.2.2012, Brno, VPŠ
- DAV: 7 mýtů o davové psychologii. *Ideje* [online]. 2009 [cit. 2012-12-11]. Dostupné z: <http://www.ideje.cz/cz/clanky/dav-7-mytu-o-davove-psychologii>
- Dialogpolis. *Polisen* [online]. 2012 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <http://www.polisen.se/Om-polisen/lan/St/op/Polisen-i-Stockholms-lan/Brottsforebyggande/Dialog/>
- Anti-Konflikt-Teams: Direktion Zentrale Aufgaben. *Polizei Berlin* [online]. 2008 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <http://www.berlin.de/polizei/praevention/antikonflikt/index.html>
- *Filosofický slovník*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1998, 463 s. ISBN 80-718-2064-4
- CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-807-3670-986
- Informace o extremismu: Preventivní aktivity. *Policie ČR* [online]. 2010 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=21322698&doctype=ART&#_ftnref1
- JIROTKA, A.; KLIMEŠ, Jeroným: Město na letišti. *Časopis Policista*. 2002, č. 11, s. 1. ISSN 1211-7943
- KORYČANSKÝ, Martin, prezentace – AKT v Evropě, Instrukčně metodické zaměstnání Policie ČR, 11.1.2013, Jihlava, VPŠ
- KORYČANSKÝ, Martin. Přednáška – Antikonfliktní tým, Specializační kurz pro přípravu členů AKT PČR, 2.3.2010, Brno, VPŠ
- KORYČANSKÝ, Martin: Antikonfliktní tým Policie ČR - správy hl. m. Prahy. *Časopis Policista*. 2008, č. 3, s. 1., 2010 č. 4 s. 46, ISSN 1211-7943
- KORYČANSKÝ, Martin: Antikonfliktní tým Policie ČR - správy hl. m. Prahy. *Časopis Policista*. 2010 č. 4 s. 46, ISSN 1211-7943
- KORYČANSKÝ, Martin: Low profile policing – využívání antikonfliktních týmů policie, *Časopis Policista*. 2010, č. 10, 11, 12, s. 18-19, ISSN 1211-7943

- LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Překlad L Hofman, Z Ullrich. Praha: KRA, 1994, 159 s. ISBN 80-901-5278-3
- *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xxv, 906 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-807-3577-506
- LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. In Sbirka zákonů 1993, částka 1
- MACEK, Pavel a David ZÁMEK. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 110 s. ISBN 978-80-7251-264-5
- MIKŠÍK, Oldřich a David ZÁMEK. *Hromadné psychické jevy: (psychologie hromadného chování)*. Vyd. 1. V Praze: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2005, 269 s. ISBN 80-246-0930-4.
- Zprávy o extremismu: Strategie boje proti extremismu. *Ministerstvo vnitra* [online]. 2009 [cit. 2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx>
- Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím. *Ministerstvo vnitra* [online]. 2009 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-manual-pro-obce-k-zakonu-o-pravu-shromazdovacim.aspx>
- ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY; Ministerstva vnitra ČR. Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí. *Časopis Policista*. 2008, č. 11, Příloha, 8 s., ISSN 1211-7943
- *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997, 834 s. ISBN 80-200-0607-9
- PETRUSEK, Miloslav. *Dějiny sociologie: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 236 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-802-4732-343
- POKORNÝ, Jan. Přednáška – Psychologie davu, Instrukčně metodické zaměstnání Policie ČR, 11.1.2013, Jihlava, VPŠ
- STAŇKOVÁ, Eva, BOS, Ondřej, KRULÍK, Oldřich. Komunikace v mimořádných situacích a dalších nebezpečných situacích: Situace v České republice a aktuální vývoj ve světě. *Policista*, 2008, č. 3, Příloha, str. I – VI, ISSN 1211-7943
- ŠKOLKOVÁ, Věra. "Psychologie davu v krizových situacích - jak s ní pracovat. (Právní a psychologické aspekty.)" [online]. 2010 [cit. 2013-02-02]. Bakalářská práce. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUĎĚJOVICÍCH, Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Libor Pytel. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/bhr4nr/>>
- URBAN, Karel. Antikonfliktní tým – prezentace. [online]. 2006 [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: http://www.pmfhk.cz/WWW/KVZ/Konference/antikonfl_tym.pdf
- VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky: komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xvi, 442 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-807-4001-420
- POLICEJNÍ PREZIDIUM ČR, Policie České republiky. 2. vyd. Praha: Tiskárna MV, 2010. 84 s. ISBN 978-80-254-7700-7

- VPŠ MV Brno, Specializační kurz pro přípravu členů AKT PČR, Brno: 2010, 12 kapitol bez čísel stran
- VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 176 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2510-9
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky In Sběrka zákonů 2008, částka 91
- Zákon č. 40/2009 trestní zákoník. In Sběrka zákonů 2009, částka 11
- Zákon č. 84/1990 o právu shromažďovacím. In Sběrka zákonů 1990, částka 19,
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10/2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti
- Zespół Antykonfliktowy: nowa formacja policji. *Codzienny Poznan* [online]. 2012 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <http://www.codziennypoznan.pl/zespol-antykonfliktowy-nowa-formacja-policji,1920,2,akt.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- AKT Antikonfliktní tým.
PJ Pořádková jednotka.
SPJ Speciální pořádková jednotka.
PČR Policie České republiky.
VPŠ Vyšší policejní škola.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Gustave Le Bon - zdroj - <http://parablesblog.blogspot.cz>

Obrázek č. 2 – Znak AKT - zdroj - <http://www.facebook.com/aktper>

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Počty nasazení AKT v letech 2007-2012; zdroj – Statistika Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Označení jednotlivých antikonfliktních týmů v rámci Evropy a barevné provedení vest

Příloha č. 2 - Dotazník

PŘÍLOHA Č. 1: OZNAČENÍ JEDNOTLIVÝCH ANTIKONFLIKTNÍCH TÝMŮ V RÁMCI EVROPY A BAREVNÉ PROVEDENÍ VEST

Berlín

Baden - Württemberg

Dolní Sasko

Hamburk

Polsko

Švédsko

Anglie

Česká republika

Zdroj jednotlivých fotografií – Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky a soukromý fotoarchiv autora.

PŘÍLOHA Č.2: DOTAZNÍK

ANONYMNÍ DOTAZNÍK SOCIÁLNÍ ASPEKTY ČINNOSTI ANTIKONFLIKTNÍCH TÝMŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Vážený/á pane/paní,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. Žádám Vás o vyplnění přiloženého dotazníku, který bude sloužit ke zpracování diplomové práce v rámci mého studia oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a Institutu mezioborových studií Brno. Téma této práce je: „**Sociální aspekty činnosti antikonfliktního týmu**“.

Dotazníkové šetření je naprosto anonymní a jeho výsledky nebudou nikomu dalšímu předávány. Proto Vás prosím o co nejupřímnější vyplnění. To nebude trvat více než 5 minut. U dotazníků prosím označte zvolenou odpověď křížkem.

Na závěr prosím ještě zkontrolujte, zda jste odpověděli na všechny položené otázky.

Předem děkuji za spolupráci a přeji Vám všem mnoho úspěchů v pracovním i osobním životě.

Bc. Přemysl Bdinka

Část A:

1) pohlaví:

muž

žena

2) věk:

do 20 let

21 – 30 let

31 - 40 let

41 – 50 let

51 - 60 let

61 a více let

3) vzdělání:

základní

vyučen

maturita

vysokoškolské

4) zaměstnání:

OSVČ

Zaměstnanec státní správy

Zaměstnanec v soukromém sektoru

Bez zaměstnání

Invalidní nebo starobní důchodce

Student

Jiné

Část B

1. Víte, co je Antikonfliktní tým Policie ČR (AKT)?

ANO

NE – nemusíte již dále vyplňovat dotazník

2. Již jsem se osobně setkal(a) s některým členem AKT?

ANO

NE

3. Pokud ANO, setkal(a) jste se s ním na bezpečnostním opatření:

Sportovní utkání

Demonstrace

Jiné opatření, jaké

Mimo bezpečnostní opatření

4. Má podle Vás opodstatnění nasazování členů AKT na různá bezpečnostní opatření?

ANO

NE

NEVÍM

5. Myslíte si, že nasazování AKT na hromadné akce přispívá k předcházení protiprávního jednání při těchto akcích?

ANO

NE

NEVÍM

6. Domníváte se, že komunikací lze eliminovat agresivní jednání při hromadných akcích?

ANO

NE

NEVÍM

7. Domníváte se, že komunikace při eliminaci agresivního jednání, je lepší postup ze strany Policie ČR, než použití síly?

ANO

NE

NEVÍM

8. Myslíte si, že nasazení AKT může předejít nebo zabránit případným konfliktům?

ANO

NE

NEVÍM

9. Jak vnímáte název Antikonfliktní tým? Je tento název v pořádku?

ANO

NE – zasloužil by změnu

NEVÍM

Pokud ne, jaký je Vámi navrhovaný nový název?

.....

10. Jsou podle Vás členové AKT dostatečně označeni a vybaveni?

ANO

NE

NEVÍM

Pokud ne, co jim chybí?

.....

11. Co by se podle Vás mělo ještě změnit (zlepšit) ve vztahu k AKT?

.....

.....

Vyplněný dotazník prosím teď vraťte osobě, která Vám jej předala.

Děkuji za Váš čas.

Bc. Přemysl Bdínský